Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

6-йил чиқиши. 6 МАЙ 1971 й. ПАЙШАНБА № 105 (1475). БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЗАМОНАВИЙ ПОЛИГРАФИЯ КОРХОНАЛАРИ

Полиграфия саноати корхоналарини комплекс лойиҳалаш бўйича давлат илмий тадқиқот институтининг Тошкентдаги филиали инженерлари республикамиз учун замонавий полиграфия корхоналарининг лойиҳаларини тайёрлаб бермоқдалар.

Шу кунларда улар «Ёш гвардия» нашриёти ва босмахонасининг лойиҳасини ишлаб чиқмоқдалар. Келажакда қад кўтарадиган бу улкан комплекс мамлакатимизда ёшлар нашрларини чиқарадиган йирик корхоналардан бирига айланади.

Пойтахтимизнинг Қатортол массивида Ўзбекистон кўрлар жамияти учун картонаж фабрикасининг комплекси қуриб берилади. Бу комплексда коллектив истиқомат қиладиган уй-жой бинолари, маданият клуби ва болалар комбинатлари фойдаланишга топширилади. Шу кунларда қурилиш жадаллик билан олиб борилмоқда.

Бундан ташқари, институт лойиҳаси асосида Тошкент полиграфия комбинатининг қурилиши ниҳоясига етиб бормоқда.

Бундай полиграфия корхоналари республикамизнинг Хива, Бекобод, Андижон, Самарқанд ва бошқа шаҳарларида қад кўтарган.

Пойтахтлик лойиҳачилар қардош республикалардан келаётган буюртмаларни ҳам ўз вақтида бажариб бермоқдалар.

Тольятти, Маҳачқъала шаҳарларида, Жанубий Сахалин областида бунёд этиладиган янги корхоналарнинг лойиҳаларини ҳам ишлаб чиқдилар.

— Бизнинг коллективимиз жуда ёш,— дейди филиал директори Л. Гальперин, — эндигина учинчи йилга қадам қўйди. Қисқа вақт ичида буюртмачиларга юзга яқин лойиҳалар етказиб берилди. Шу беш йилликда бизнинг олдимизда лойиҳаларни сифатли тайёрлаш, уларни муддатидан олдин эгаларига топшириш, қурилишда ва ишлаб чиқариш технологиясида фан ва техника муваффақиятларини кенг қўллаш каби масалалар турибди.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

*Шу куннинг интервьюси

ИСТИҚБОЛ РЕЖАЛАРИ

«УМУМ ФОЙДАЛАНАДИГАН АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИНИНГ ЮК ОБОРОТИНИ 1,6 БАРАВАР ОШИРИШ ТАЪМИНЛАНСИН. ЮК АВТОМОБИЛЛАРИ ПАРКИНИНГ СТРУКТУРАСИ ЯХШИЛАНСИН, КЎП ЮК ОРТИЛАДИГАН АВТОМОБИЛЛАРНИНГ ВА АВТОМОБИЛЬ ПОЕЗДЛАРИНИНГ САЛМОҒИ ОШИРИЛСИН».

(КПСС XXIV съезди Директиваларидан).

— Автомобилчилар беш йиллик ва 1971 йил учун қандай янги режаларни белгилаб олдилар. Шу ҳақда гапириб берсангиз.

Мухбиримиз саволига Тошкент шаҳар марказлашган юк ташиш автомобиль трестининг бошқарувчиси А. Мадалимов шундай жавоб қайтарди.

— Шаҳар автомобиль трестининг парклари кўп юк ортадиган машиналар билан узлуксиз тўлиб бормоқда. Масалан, яқинда беш тонналик «ЗИЛ-130» машиналарини олдик. Бу ажойиб машиналарни автопоездларга айлантириш, 1-2 та прицепларни қўшиш йўли билан, бир вақтнинг ўзида 9—13 тонна халқ хўжалик ютуқларини белгиланган манзилга элтиш мумкин.

39-автобазада ва трестнинг бошқа хўжаликларида оғир юкли автопоездлардан кенг фойдаланилаяпти. Бир вақтнинг ўзида бир состав билан 26 тонна юкларни ташиш мумкин. Бу янгилик кенг қулоч ёймоқда.

Беш йилликлар мобайнида халқ хўжалик юкларини ташиш ҳажми анча ошади. Бунга биргина машиналарнинг паркини кенгайтириш ҳисобигагина эмас, балки автопоездлардан кенг фойдаланиш эвазига эришилади. Янада унумли фойда берадиган, оптимал маршрутлар жорий этилади. Бунда электрон «робот»лар бизга ёрдамга келади. Ҳозирги пайтда автохўжаликни министрликнинг электрон ҳисоблаш маркази базасида автоматик усулда бошқаришга катта тайёргарлик кетяпти.

— Бу нарса трест ишлаб чиқариш кўрсаткичларида қандай акс этаяпти?

Шуни айтиш керакки, беш йилликлар ичида халқ хўжалик юкларини белгиланган манзилга элтиб бериш, 1970 йил билан таққослаганда, қарийб ярим миллион тоннага ошади.

Автомобиль корхоналарининг ҳайдовчилари ўтган йили пландаги 17,1 миллион тонна ўрнига 17,7 миллион тонна юкларни ташиб бердилар. Лекин зарбдор вахта давом этмоқда. Социалистик мусобақада 2502, 2505, 2512, 2515-автоколонналар, 3-автокомбинат ва бошқа корхоналарнинг коллективлари пешқадамлик қилишяпти. Транспортчилар йиллик топшириқни шараф билан адо этиш учун бутун имкониятни ишга солишмоқда.

Яқин кунлар ичида трест автохўжаликлари келгуси беш йилликка мўлжалланган аниқ истиқбол планига эга бўладилар.

Шаҳримизнинг Собир Раҳимов районидаги Охунбобоев номли шаҳар маданият уйи қошидаги агитпункт сайловга қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Сайловчилар рўйхатини қайта текшириш ишлари давом этмоқда. Агитаторлар ўз участкаларида халқ номзодлари ва сайлов Низоми юзасидан суҳбатлар ўтказмоқдалар.

СУРАТДА: агитпункт мудири Ж. Қутлиева бир группа агитаторлар билан суҳбат ўтказмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

*БЕШ ЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

МАШИНАСОЗЛАР ҒАЙРАТИ

Тошкент «Экскаватор» заводининг коллективи корхона тарихида биринчи бор рекорд маррани эгаллади. Машинасозлар март ойида юздан ортиқ экскаватор тайёрлашга эришган эдилар. Планга қўшимча ўндан ортиқ экскаватор ишлаб чиқарилди. Апрель ойида ҳам меҳнат унумли бўлди.

Маҳмуд Умаров бошлиқ слесарлар бригадаси тайёр маҳсулотларни топшириш ва синаб кўриш участкасида меҳнат қилиб, корхонада биринчи ўринни эгаллади.

Платформага ортилган машиналар Болтиқбўйи, Белоруссия, Украина, Сибирь, Узоқ Шарқ каби олис манзилларга йўл олади. «Э-304 В» экскаватори мелиорация ва дренаж ишларида жуда қўл келиши билан бирга, балчиқли жойларда ҳам ўзини оқлаб келмоқда. Бундай машиналар ёрдамида қанчадан-қанча қўриқ ерлар ўзлаштирилиб, кўплаб ҳосил ундирилмоқда.

Йиғув цехи бошлиғининг ўринбосари И. Гинатуллин слесарлар ҳақида фахр билан гапиради. Улар зарбдорларча меҳнат қилиш билан ўз билимларини ҳам оширмоқдалар. Масалан, Абдуваҳоб Ҳотамов кечки ишчи-ёшлар мактабини тамомламоқда. У политехника институтининг механика факультетида ўқимоқчи. Унинг бундай қарорга келишида Шукур Бобоёровнинг таъсири бор, албатта. Чунки, электр пайвандчи ҳозир механика факультетининг бешинчи курсида ўқимоқда. Бу икки дўст экспорт участкасида ёнма-ён туриб меҳнат қилишмоқда.

— Ҳозир ўқимасдан бўлмайди дейди,— Ш. Бобоқулов.— КПСС XXIV съездининг Директиваларида беш йилликда кадрлар тайёрлашга, мутахассисларнинг техника билим даражаларини оширишга катта эътибор берилган. Партия белгилаган бу тадбирлар корхонамиз меҳнаткашларининг манфаатига жуда мос келади.

Ҳақиқатан ҳам, завод коллективи олдида катта вазифалар турибди. Улар бу йил 1145 экскаватор ишлаб чиқаришлари керак. Келаси йили маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми янада ортади.

Корхонада яқинда янги эритиш йиғув корпуси ишга туширилади. Бу корпус ишлари юксак даражада механизациялаштирилган. Меҳнат енгиллашиши билан унумдорлиги ҳам бир мунча ортади. Натижада, ойига юз ва ундан ортиқ экскаватор тайёрлаш машинасозларнинг оддий иши бўлиб қолади.

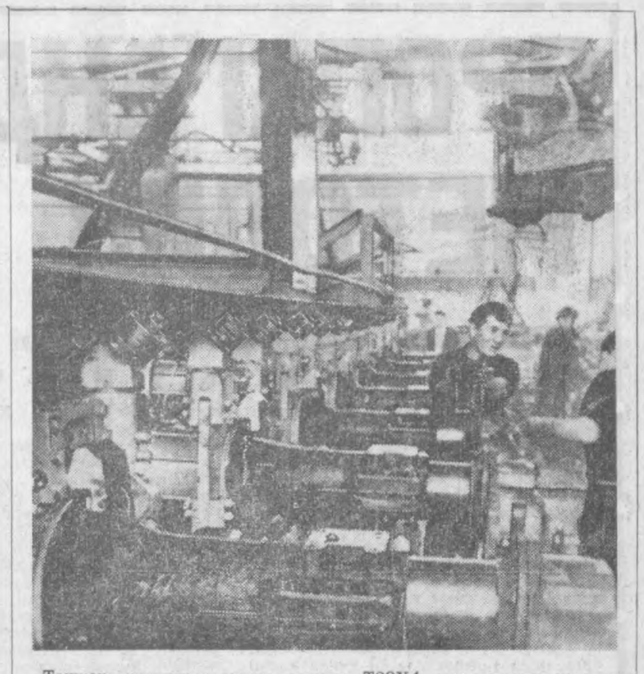

Тошкент трактор заводида яқинда «Т28Х4» маркали универсал чопиқ тракторларининг олдинги ғилдирак ўқлари тайёрланадиган янги йиғиш ва бўяш комплекси ишга туширилди.

СУРАТДА: янги комплекс участкаларидан бири. Бу Ўрта Осиёда энг йирик ва ягона бўлган конвейердир.

Йўловчиларга қулай бўлсин деб

Бугун

Тошкент аэропортида ёзги мавсум учун самолётлар парвозининг жадвали ишлаб чиқилди. Шу муносабат билан аэропортнинг йўловчилар ташиш бўлимидан қуйидагиларни маълум қилишди. Шу кунларда йўловчиларга қулайликлар яратиш мақсадида кутиш заллари ремонтдан чиқарилиб қайта жиҳозланди.

1 Май байрами арафасида Тошкент аэропорти 6 минг 600 йўловчига хизмат кўрсатди. Ёз мавсумига бориб бу рақам 8 мингга етади. Пойтахт учувчилари республика деҳқонлари етиштирган нознеъматдан қарийб ўн минг тоннасини Ватанимизнинг турли шаҳарларига ташишда ёрдамлашадилар.

Ёзги мавсумда мавжуд рейслар қаторига янги маршрутлар қўшилади. Тошкент Горький шаҳри билан ҳаво йўли орқали боғланади. Тошкент — Андижон — Ленинград, Тошкент — Самарқанд — Ленинград, Тошкент — Свердловск — Ленинград маршрутлари ташкил қилинади.

ТОНГГИ газеталарда

✦ «Бу ҳақда КПСС XXIV съездида гапирилган эди» рубрикаси остида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Анисимкиннинг «Бош йўлда» мақоласи босилган.

✦ СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларига биноан темир йўл, денгиз, дарё ва автомобиль транспорти, алоқа ва йўл қурилиши корхоналари ҳамда ташкилотларининг беш йиллик топшириқларини бажаришда ғоят катта муваффақиятларга эришган ва энг яхши ўрнак кўрсатган республикамизнинг бир группа ишчилари ва мутахассисларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди ва уларга Ленин ордени ҳамда «Ўроқ ва Болға» олтин медали топширилади.

✦ Бирлашган Араб Республикаси миллий таълим ва тарбия ходимлари делегацияси Тошкентга келди. Делегацияга Бирлашган Араб Республикаси Маориф министри Ҳафиз Муҳаммад Ғаним бошчилик қилмоқда.

5 май куни меҳмонлар Ўзбекистон ССР Маориф министри С. Ш. Шермуҳамедов билан суҳбатлашдилар. Шундан сўнг улар В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида бўлдилар. Делегация Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлиб туради.

ЮКСАК ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ САЙЛОВ ОКРУГЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонт заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари 14-темир йўл сайлов округидан ана шу корхонанинг эритувчиси **Абдуллажон Султонмуровни** Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

«Миконд» заводининг коллективи 26-Собир Раҳимов сайлов округидан корхонанинг илғор ишчиси **Зарифа Қосимовна Файзиевани** республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

Тошкент тепловоз депосининг коллективи тепловоз машинисти **Аббос Турсунхўжаевни** 39-Шумилов сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

«Союзхлопкомаш» бирлашмаси коллективининг йиғилишида 6-Урицкий сайлов округидан ана шу бирлашманинг слесарь йиғувчиси **Владимир Дементьевич Спиринни** республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатилди. Тошкентдаги 131-мактаб ўқитувчиси **Карима Раҳимбоева** ана шу мактабда бўлиб ўтган сайлов олди йиғилишида 44-Гагарин сайлов округи бўйича Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб тилга олинди.

«Строймеханизация» трестининг коллективи 2-Киров сайлов округи бўйича башня кран машинисти **Вера Михайловна Орловани** республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

Тошкент трактор заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари завод йиғилишида ана шу корхонанинг директори **Игорь Константинович Припусковни** 10-Орджоникидзе сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

ИНСОН ХИЗМАТИДА

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институтининг олимлари бирнеча йиллардан бери қуёш энергиясидан халқ хўжалигида фойдаланиш каби тадқиқот ишлари билан шуғулланмоқдалар. Беш йилликнинг биринчи йилида олимлар аҳолининг маиший эҳтиёжлари учун махсус гелио қурилмаларни яратишга киришдилар. Яқин вақтларда пойтахтдаги кўп қаватли уйларнинг томларида қуёш нурларини ўзида мужассамлаштирадиган концентраторлар ўрнатилади. Улар радио лакаторларга ўхшаган бўлади. Бундай қурилмалар ёрдамида биноларни иссиқ сув билан таъминлаш мумкин. Қурилма оддий кунларда сувни қисқа муддатда 80 даражагача иситади.

ЕНГИЛ, ҚУЛАЙ ВА ТЕЗ ЙИҒИЛАДИ

«Узсельхозтехника» бирлашмасининг Тошкентдаги ремонт механика заводида енгиллаштирилган типдаги дастлабки учта полиэтилен қуртхоналар тайёрланди. Бундай қуртхоналар республиканинг хўжаликларидаги мавжуд типовой қуртхоналарга нисбатан енгил, қулай ва тез йиғилади. Тошкент атрофидаги Калинин номли колхозда шундай теплицалар монтаж қилина бошланди. Шулардан иккитаси каркасли бўлиб, юзига плёнка тортилган. Қуртлар жойлаштириладиган уч қават сокчакли хоналар очирилган 1,5—3 қути қуртни боқишга мўлжалланган. Бу ерда иситиш печи, вентиляция установкаси ҳам бор. Учинчи қуртхона каркассиз бўлиб, дам бериш йўли билан қаппайтирилади. Ҳавонинг ички босими қуртхонани кўтариб туради. Унга махсус тамбур орқали кирилади.

Андижон областининг пиллачилари бошқача типдаги экспериментал полиэтилен қуртхоналарни синашга тайёрлайдилар. Ленин районидаги Калинин номли ва «Балиқчи» колхозларида ҳамда бошқа бир қанча районлардаги хўжаликларда шундай қуртхоналар ўрнатилмоқда. Қурт боқилиб бўлгач, бундай бинолардан теплица сифатида фойдаланиш мумкин.

Шу мавсумда ўтказиладиган конкурс якунлари қайси қуртхона яхши эканлигини кўрсатади.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТДА МАТБУОТ КУНИНИНГ БАЙРАМ ҚИЛИНИШИ

Ўзбекистон жамоатчилиги журналистларни, ишчи ва қишлоқ мухбирларини, полиграфчилар ва нашриёт ходимларини умумхалқ байрами-Матбуот куни билан қизғин ва самимий муборакбод этди. Меҳнаткашлар партиянинг жанговар ёрдамчиларини шарафлар эканлар, уларга КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини пропаганда қилишда, республика матбуоти олиб бораётган улкан ташкилотчилик ишида уларга янгидан-янги муваффақиятлар тиладилар.

5 майда Тошкентда бўлиб ўтган тантанали йиғилиш матбуот кунига бағишланди. Йиғилишни Тошкент область партия комитетининг секретари Б. А. Абдураззоқов очди. Зал аҳли Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинчи Марказий Комитетининг сиёсий Бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайлади.

Йиғилишда «Правда Востока» газетасининг редактори Н. Ф. Тимофеев доклад қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

МАИШИЙ ХИЗМАТ САЛОНИ

Пушкин кўчасида аҳолига яна бир қулайлик яратилди. Ленин номли якка тартибда буюртмалар тикиш фабрикаси бу ерда «Новинка» трикотаж ательесини очди. Устахонада аёллар, болаларнинг ҳар хил кийим-кечаклари тайёрланади.

Ателье ёнгинасида пойафзал буюртмаси устахонаси ҳам ишлай бошлади.

● Кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш санитария икки ойлиги давом этмоқда

Чеварлар кучи билан

Яхши ният билан ерга ниҳол ўтқазаётган киши унинг мевасидан тотиб кўришни, ёзнинг иссиқ кунларида эса салқинида ўтириб ором олишни орзу қилади.

«Юлдуз» тикувчилик фирмасининг 1-филиалини каттагина боғи бор. Филиал атрофидан кенглиги икки метрлик ариқ оқади. Ҳовлида турли мевали дарахт, гул кўчатлари мингдан ортиқ.

Шанба кунлари юзлаб чеварлар кўкаламзорлаштириш, ободонлаштириш, санитария ойлиги ишларида қатнашмоқда. Уларнинг фидокорона меҳнати билан 320 метр ариқ тозаланди. Ҳовлидаги ўнқир-чўнқир ерлар текисланди. 50 туп мевали дарахт, 600 туп турли гул кўчатлари ўтқазилди.

— Фирма ҳовлисини кўкаламзорлаштиришда боғбон Аҳрор ака Назаров бошчилигида ҳашарчилардан Ҳайдар Қўчқоров, Юсуфжон Дўстов, Мурoджон Яхшибоев ва ўнлаб кишилар зўр ғайрат билан ишлашди,— дейди 1-филиал директори Қ. Пўлатов.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент»

газеталарининг соврини учун

САМБОЧИЛАР КУРАШГА ШАЙ

Эртага Ўзбекистон пойтахтида, Армия Спорт клубининг залида фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалаба байрамига бағишланган «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газета редакцияларининг соврини учун самбо бўйича анъанавий Бутуниттифоқ турнири бошланади.

Бу турнир учинчи маротаба уюштирилмоқда. Лекин шунга қарамай бу турнир мамлакатимиз самбочилари ўртасида кенг шуҳрат қозонди. Аввалги икки турнирда Тошкентнинг «Динамо» спортчилари ғолиб чиққан эди. Ҳамшаҳарларимиз Тошкент «оқшом» газеталарининг совринини учинчи марта қўлга кирита оладиларми, йўқми, бу уч кун давом этадиган қизғин олишувлардан сўнг маълум бўлади.

Мусобақалар Армия Спорт клубининг залида (Энгельс кўчаси 5-уй) ўтказилади. Мусобақалар 7 ва 8 май кунлари эрталаб соат 11 ва кеч соат 18 да, турнирнинг охирги куни — 9 майда соат 11 да бошланади.

ПЛАНЕТАМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИШСИЗЛАР КЎПАЙМОҚДА

ЛОНДОН. Англиядаги ишсизлар 814 минг кишидан ошиб кетди. Шундай бўлса ҳам матбуот кўплаб кишилар яна ишдан бўшатилаётганлигини ҳар куни эълон қилиб турибди. Масалан, газеталар Мидлсекс ва Эссекс графикларидаги электрон ускуналар ишлаб чиқарувчи иккита заводда 600 ишчи бўшатилганлигини хабар қилди.

ЧОРАК АСРЛИК ЮБИЛЕЙ

БРАТИСЛАВА. Чехословакия билан Совет Иттифоқини туташтирадиган темир йўл магистралидаги асосий юк қабул қилиш-жўнатиш базаси бўлган Тисса бўйидаги Чиерна шаҳри ўзининг чорак асрлик юбилейини нишонлади.

Бундан 25 йил муқадам бу жойда атиги битта қоровулхона қўққайиб турар эди. Совет-Чехословакия савдо битими тузилганидан кейин бу ерда қурилиш ишлари қизиб кетди ва икки қардош давлат чегарасида катта темир йўл станцияси вужудга келди.

Ватанпарварлар ҳужуми

ХАНОЙ. Озодлик матбуот агентлигининг хабар қилишича, 2 май куни эрталаб Куангнам вилоятида ҳаракат қилаётган Жанубий Вьетнам халқ Озодлик қуролли кучлари Дайлок ҳарбий зонасининг команда пунктига ва ундан 6 километр нарида жойлашган Америка қўшинлари позицияларига ҳужум қилдилар. Душманнинг 70 солдати ўлдирилди ва жароҳатлантирилди.

Ҳар куни Болгариянинг Қора денгиз бўйидаги Варна портида дунёдаги кўплаб мамлакатларининг кемалари тўхтайди. Болгариядаги қурилиш ва муассасалар учун маҳсулотлар жиҳозлар ва турли хил машиналар олиб келган совет кемаларини ҳам бу ерда тез-тез учратиш мумкин.

СУРАТДА: Варнада «Донецк металлурги» совет кемасидан юк тушириш пайти.

БТА—ТАСС фотоси.

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА МЕТОДИК МАСЛАҲАТ

КПСС XXIV съезди қарорларини ўрганувчиларга ёрдам

«СССРнинг халқаро аҳволи. КПССнинг ташқи сиёсий фаолияти» МАВЗУИ БЎЙИЧА:

Шу мавзуга доир, шунингдек, кейинги мавзуларнинг ҳам ҳаммасига доир машғулотларни ўтиш чоғида пропагандистнинг асосий вазифаси шуки, у КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг XXIV съездга КПСС Марказий Комитети номидан қилган ҳисобот докладини ва партия XXIV съезди қарорларини тингловчиларнинг чуқур ўрганишларига эришмоғи керак.

Биринчи машғулотни ўтказишдан олдиноқ пропагандист тингловчилар билан учрашиб, шу машғулотларни ўтказиш плани ва тартибини, биринчи мавзуга доир адабиётларни қандай қилиб яхшироқ ўрганишни тингловчиларга ҳикоя қилиб берса тағин ҳам яхшироқ бўлур эди. Аммо тингловчиларнинг диққат-эътиборини асосий ишдан, яъни партия съезди ҳужжатларининг ўзини ўрганишдан чалғитмаслик учун уларни қўшимча адабиётлар билан беҳуда банд қилиб қўйиш керак эмас.

Машғулот жонли, юксак ғоявий-сиёсий савияда тингловчиларнинг актив иштироки билан қизиқарли бўлиб ўтиши учун пропагандист машғулотни ўтказишнинг иш планини ва методикасини синчиклаб ўйлаб қўйиши лозим.

Пропагандист ўзининг қисқа кириш сўзида КПСС XXIV съезди партияни, бутун совет халқини узоқ даврга мўлжалланган аниқ сиёсий программа билан қуроллантирганлигини, Ленин партиясининг монолитлигини, партия бош йўлининг асло бузилмайдиган тўғри йўл эканлигини, партия билан халқнинг бирлиги ва жипслигини намойиш қилиб кўрсатганлигини уқтириб ўтиш керак. Буни съезд кунларида совет кишиларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати ғоят баланд даражага кўтарилганлиги, съезд номига жуда кўп табрикномалар ва телеграммалар келиб турганлиги, ишлаб чиқариш коллективлари планларни ва социалистик мажбуриятларни муддатидан олдин бажарганликлари тўғрисида жуда кўп рапортлар юборганликлари яққол кўрсатиб турибди.

КПСС XXIV съезди бутун дунё жамоатчилигининг диққат марказида турди. Съезд қарорлари жуда катта халқаро аҳамиятга эга эканлигини ва бутун дунёда бу қарорларнинг сиёсий таъсири ғоят катта бўлганлигини машғулотда албатта айтиб ўтиш керак. Қардош Коммунистик, ишчи, миллий демократик ва сўл социалистик партияларнинг съезд номига йўллаган табрикномаларидан, делегациялар, раҳбарларининг съездда ва партия ташкилотларида сўзлаган нутқларидан машғулотларда фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлади.

КПССнинг жуда катта ва муваффақиятли ташқи сиёсий фаолиятини, қардош социалистик мамлакатларнинг Коммунистик партиялари билан ҳамкорлик ривожланиб бораётганлигини, Совет Иттифоқининг социалистик давлатлар билан ўзаро муносабатлари мустаҳкамланиб бораётганлигини машғулотда уқдириб ўтиш керак. Бунинг учун социалистик мамлакатлар делегациялари раҳбарларининг, шунингдек, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг съездда сўзлаган нутқларидан фойдаланиш ўринли бўлади.

Кўпгина корхоналарда машғулотлар ўтказилаётган вақтда социалистик мамлакатлар ва ривожланаётган давлатлар учун мўлжалланган буюртмалар қандай бажарилаётир, маҳсулот сифатини янада яхшиламоқ учун нималар қилиш керак деган масалани кўтариш мумкин.

Мавзунинг иккинчи масаласи кўриб чиқилаётган вақтда АҚШнинг Вьетнам, Камбоджа, Лаос халқларига қарши агрессив ҳаракатларини, Исроилнинг араб давлатларига қарши агрессиясини, бу агрессияни Америка империализми рағбатлантираётганлигини очиб ташлайдиган конкрет фактлар келтирилиши керак. Бунинг учун съезднинг «Ҳинди-Хитой халқларига озодлик ва тинчлик берилсин!» деган мурожаатидан, съезднинг «Яқин Шарқда адолатли ва мустаҳкам тинчлик бўлсин!» деган баёнотидан, шунингдек, СССР мудофаа министри А. А. Гречконинг съезддаги нутқидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Совет Иттифоқи тинчликни актив ҳимоя қилиш ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, сиёсатини империализмнинг агрессив сиёсатига қарама-қарши қилиб қўяётганлигини муҳокама вақтида албатта уқдириб ўтиш керак. Тинчлик ва халқаро ҳамкорлик учун, халқлар озодлиги ва мустақиллик учун кураш программаси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳисобот докладида баён қилиб берилди. Ғоят катта аҳамиятга эга бўлган ва олти моддадан иборат бўлган бу программа Жаҳон халқларининг манфаатларига жавоб беради ва улар бу программани қизғин равишда қўллаб-қувватламоқдалар.

Жаҳон ва Европанинг сиёсий харитасидан, жаҳон социалистик системаси кучларининг ўсиб бораётганлигини, империализмнинг мустамлакачилик системаси емирилишини, капиталистик мамлакатларда забастовка ҳаракати юксалиб бораётганлигини, жаҳон коммунистик ҳаракати ривожланиб бораётганлигини кўрсатувчи схемалар ва диаграммалардан бу машғулотда кенг фойдаланиш керак.

«Ҳозирги босқичда партия иқтисодий сиёсатининг асосий масалалари, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари» МАВЗУИ БЎЙИЧА:

«ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА»нинг аввалги сонида «Иқтисодий билим асослари» программаси юзасидан машғулот ўтказувчи бошланғич сиёсий мактабларнинг пропагандистлари ва тингловчилари учун «КПСС XXIV съезди материалларини ўрганувчиларга ёрдам»нинг махсус сони эълон қилинган эди. Унда тўрт мавзу юзасидан ўтказиладиган машғулотларнинг намунавий планлари, адабиётларнинг рўйхати, асосий рақам ва фактлар, қисқача иқтисодий луғат, шунингдек, биринчи тема юзасидан машғулот ўтказишга доир методик маслаҳатлар баён қилинган эди.

Иккинчи мавзу юзасидан уч машғулот ўтказиш тавсия этилади: биринчи машғулотда саккизинчи беш йилликнинг якунлари ва мамлакат иқтисодий тараққиёти ҳозирги босқичининг хусусиятлари; иккинчи машғулотда янги беш йилликда совет экономикасини янада ривожлантириш соҳасида партия XXIV съезди томонидан қўйилган туб вазифалар; учинчи машғулотда халқ хўжалигини жадал ривожлантириш ва халқ фаровонлигини оширишнинг асосий манбаи сифатида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш йўллари қараб чиқилади.

Бу машғулотларни ўтказиш ва уларга тайёргарлик жараёнида пропагандистлар ҳозирги шароитда КПСС иқтисодий сиёсатининг асосий мақсадлари ва бу мақсадларга эришишнинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети номидан қилган ҳисобот докладида ҳамда съезднинг бошқа ҳужжатларида баён қилинган йўлларини барча тингловчиларнинг чуқур англаб олишларига эришишга эътибор беришлари лозим. Бунда докладнинг тегишли бўлимлари ва съезд қарорларининг тегишли бўлимларини хўжалик қурилишининг конкрет вазифалари билан, меҳнаткашлар коллективларининг амалий фаолияти билан маҳкам боғлаб олиб борган ҳолда ўрганиб чиқиш ғоят муҳимдир.

БИРИНЧИ МАШҒУЛОТДА совет халқи партиянинг XXIII съезди билан XXIV съезди ўртасидаги даврда КПСС раҳбарлигида эришган жуда катта муваффақиятларни очиқравшан кўрсатиб бериш зарур. Съезд материаллари саккизинчи беш йилликда халқ хўжалигининг кўламлари ғоят ўсганлигини, халқ хўжалиги жадал ривожланганлигини ва унинг сифат кўрсаткичлари яхшиланганлигини яққол исбот этади. Ишлаб чиқаришни ўстириш ва унинг самарадорлигини ошириш соҳасида ҳам, халқ фаровонлигини юксалтириш соҳасида ҳам 1961—1965 йиллардагига нисбатан анча кўпроқ натижаларга эришилди. Буни жумладан, СССРда миллий даромаднинг ўсиши тўғрисидаги маълумотлардан кўриб билиш мумкин. Социализм даврида халқ мамлакат миллий даромадининг тўла ҳуқуқли эгаси эканлигини, миллий даромад бутун халқ манфаатларини кўзлаб тақсимланаётганлигини ва фойдаланилаётганлигини кўрсатиб бериш муҳимдир.

Докладларда ва съезд делегатларининг нутқларида муваффақиятлар билан бир қаторда хўжалик фаолиятидаги камчиликлар ва ҳал этилмаган проблемалар ҳам кўрсатилди. Машғулотда коллективнинг саккизинчи беш йиллик планни бажаришга қандай ҳисса қўшганлиги, корхонанинг фаолиятида қандай камчиликлар борлиги ва бу камчиликларни қай тариқа бартараф қилиш кераклиги тўғрисида сўзлаб бериш лозим.

Пропагандист машғулотни шундай планлаштириши керакки, мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичи хусусиятларига доир жуда муҳим масалани қараб чиқиш учун етарли вақт қолсин. СССРда барпо этилган ва ривож топган социалистик жамият шароитида экономиканинг имкониятлари анча ортиб бормоқда. Бу эса янги, янада мураккаб вазифаларни ўртага қўйиб ҳал этиш имконини беради. Айни вақтда, съездда таъкидлаб ўтилганидек, халқ хўжалигининг барча бўғинлари олдига қўйиладиган талаблар ҳам тобора ўсиб бормоқда. Л. И. Брежневнинг докладида ҳозирги замон шароитида «экономиканинг самарадорлигини кескин суратда ошириш, буюк хўжалигимизни янада яхши ишлайдиган, яхши йўлга қўйилган механизмга айлантириш» зарур дейилган эди. Ана шу сўзларга тингловчиларнинг алоҳида эътиборини жалб этиш керак.

ИККИНЧИ МАШҒУЛОТ ҳозирги босқичда партия иқтисодий сиёсатининг энг асосий мақсадларини, тўққизинчи беш йилликда совет экономикасини ривожлантириш вазифаларини ўрганишга бағишланди. Съезд социалистик экономикани қудратли юксалтириш негизида халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини анча ошириш — беш йилликнинг энг асосий вазифаси, деб белгилади. Бунда шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш муҳим: съезднинг КПСС Марказий Комитети ҳисобот доклади юзасидан қабул қилинган резолюциясида уқдириб ўтилганидек, бу йўл янги беш йилликдаги фаолиятимизнигина эмас, балки мамлакат хўжалик тараққиётининг узоқроқ муддатга мўлжалланган умумий йўналишини ҳам белгилаб беради. Съезд ҳужжатларида бу йўл чуқур асослаб берилган, бу йўл барча партия ва хўжалик ташкилотлари олдига, меҳнаткашларнинг барча коллективлари олдига қўядиган талаблар кўрсатилган.

Машғулот давомида халқ турмуши даражасини юксалтириш юзасидан партия белгилаб берган программани аниқ ва равшан кўрсатиб бериш керак. Тингловчиларнинг эътиборини шунга жалб этиш кераккi, ишчилар ва хизматчилар иш ҳақи ҳамда колхозчилар даромадининг ўсиши меҳнаткашлар даромадлари ортиб боришининг асосий қисмини ташкил этади. Бунда социализм шароитида меҳнатга қараб ҳақ тўлаш ҳар бир ходимнинг ўз меҳнати билан умумий ишга қўшган ҳиссаси қонуниятли равишда боғланганлигини кўрсатиб бериш муҳимдир, чунки ишлаб чиқарилган нарсанигина тақсимлаш, истеъмол қилиш мумкин. Л. И. Брежнев съездда қилган ҳисобот докладида таъкидлаб ўтганидек, «бугун қандай ҳаёт кечираётганлигимиз ва эртага қандай ҳаёт кечиришимиз бизнинг ўзимизга, меҳнат муваффақиятларимизга боғлиқдир».

Машғулотда 1971—1975 йилларда халқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан партия съезди Директиваларининг асосий кўрсаткичларини, миллий даромад, саноат маҳсулоти, қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ўсишини, капитал маблағлар, транспорт юк оборотининг ортиб боришини қараб чиқиш керак. Янги беш йилликда бутун халқ хўжалигини ривожлантиришнинг юксак суръатлари сақланиб қолажагини, маҳсулотнинг абсолют ўсиши эса аввалги беш йилликдагига нисбатан анча кўпаяжагини уқдириб ўтиш зарур.

Сўнгра, мамлакат экономикасида оғир индустриянинг ролини, халқ хўжалигининг барча тармоқларини замонавий техника билан таъминлаш, мамлакатнинг мудофаа кобилиятини юксак даражада сақлаш, халқ фаровонлигини оширишнинг туб вазифаларини ҳал этиш учун оғир индустрияни илдам суръатлар билан ривожлантириш зарур эканлигини кўрсатиб бериш лозим.

Тўққизинчи беш йилликда қишлоқ хўжалигининг ривожланиши тўғрисидаги масалани қараб чиққанда аввало, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш имкониятини яратиб берадиган барқарор шарт-шароит вужудга келтириш учун партия томонидан кейинги йилларда кўрилган тадбирларга, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг 1966 йил май ва 1970 йил июль Пленумлари ишлаб чиққан ва узоқ муддатга мўлжалланган комплекс программага кўпроқ эътибор бериш мақсадга мувофиқдир.

Қишлоқ хўжалигига ажратиладиган капитал маблағлар ғоят кўпайтирилишига тингловчиларнинг эътиборини жалб этиш керак, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш қишлоқ меҳнаткашларигагина боғлиқ бўлиб қолмай, балки саноатнинг, фан ва техника арбобларининг меҳнатига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш умумдавлат, умумхалқ иши эканлигини кўрсатиб бериш лозим. Шу муносабат билан кўп коллективларда қишлоқ хўжалиги заказлари қандай бажарилаётганлиги, бу заказларни мумкин қадар тезроқ бажариш тўғрисидаги масалани ўртага қўйиш мумкин.

Съездда таъкидлаб ўтилганидек, аҳолининг ўсиб бораётган харид қувватини озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари билан, шунингдек, хизмат кўрсатиш йўли билан қондириш ҳозирги кунда жуда катта аҳамиятга эгадир. Ҳозирги вақтда мамлакатимиздаги корхоналарнинг деярли ҳаммаси аҳоли учун товар ишлаб чиқариш ёки бирор хизмат кўрсатиш билан муайян даражада банддир. Машғулот давомида корхонани янги беш йилликда ривожлантириш истиқболларини қараб чиққан пайтда меҳнаткашлар коллективи халқ фаровонлигини оширишга қандай ҳисса қўшаётганлигига тўхталиб ўтиш лозим.

УЧИНЧИ МАШҒУЛОТДА ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш проблемасининг моҳиятини, ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантириш интенсив омилларининг ролини, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг конкрет йўлларини — материалларни камроқ сарфлаш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва сарф қилинадиган пул ҳамда материалларнинг берадиган самарасини кўпайтириш, қурилиш муддатларини қисқартириш йўлларини аниқ кўрсатиб бериш зарур. Бу масалаларни қараб чиқиш вақтида пропагандист ва тингловчилар маҳаллий материаллардан кенг фойдаланишлари лозим.

Пропагандистлар ва тингловчилар коллективда бундан бир йил муқаддам КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ҳамда халқ хўжалигида тежамкорликни кучайтириш тўғрисидаги мактуби муҳокама қилинган вақтда белгиланган тадбирлар қандай бажарилаётганлиги билан танишиб чиқишлари муҳимдир. Бу ҳол машғулотда барча моддий, меҳнат ресурслари ва молиявий ресурслардан мақсадга мувофиқ фойдаланиш юзасидан ҳар бир корхона учун актуал бўлган проблемаларни амалий муҳокама қилиш имконини беради.

Экономикани бошқариш системасини такомиллаштириш тўғрисидаги масалани қараб чиқиш билан машғулот тугалланади. Бунда ишлаб чиқаришни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришни такомиллаштириш соҳасидаги тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор бериш мақсадга мувофиқдир. Съезднинг КПСС Марказий Комитети ҳисобот доклади юзасидан қабул қилинган резолюциясида меҳнаткашлар оммасини ишлаб чиқаришни бошқаришга тобора кенг жалб этиш зарурлиги асосий вазифаларнинг бири сифатида қўйилди. Бундан кузатилган мақсад шуки, барча ходимлар ўз қобилияти, ташаббуси, хўжалик ишлари соҳасидаги маҳоратини тўла равишда рўёбга чиқариб, давлат кишилари сифатида иш кўришлари лозим. Ҳар бир ходим ишлаб чиқаришнинг хўжайини ҳуқуқини амалга оширмоғи учун экономикани яхши билиб олиши керак. Съезд резолюциясида барча кадрларнинг, кенг меҳнаткашлар оммасининг иқтисодий билими ҳозирги шароитда жуда катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилади.

КПСС XXIV съезди материалларини ўрганиб чиқиш вақтида партия иқтисодий сиёсатининг умумий вазифалари, совет экономикасини ривожлантириш соҳасидаги умумий вазифалар диққат марказида туриши керак. Шу билан бирга тингловчилар ишлаб турган соҳаларнинг хусусиятларини эътиборга олиш муҳимдир.

Машғулотларни ўзаро суҳбат тарзида ўтказиш, уларда барча тингловчиларни актив қатнаштириш яхши натижа беради. Машғулотларга тайёргарлик даврида айрим тингловчиларга ўз иши билан, ўз участкаси, цехи, ўз корхонасининг фаолияти билан боғлиқ бўлган мустақил амалий топшириқларни бажаришни топшириш мақсадга мувофиқдир. Масалан, беш йиллик планни бажаришга қўшган ҳиссамиз, КПСС XXIV съезди шарафига олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши, ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш ва тежамкорликни кучайтириш юзасидан коллектив томонидан белгиланган тадбирларнинг амалга оширилиши, маҳсулотни бир меъёрда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва коллективнинг вазифалари, хом ашё ва материалларни тежаш йўли билан қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш имкониятлари, иш вақтидан тўлиқ фойдаланиш ва машина-ускуналарнинг доим ишлаб туришини таъминлаш, ишлаб чиқилаётган маҳсулотимизнинг сифатини яхшилаш йўллари, бригадада, цехда, корхонада мусобақани янада авж олдириш учун қандай чоралар кўриш каби топшириқларни тавсия этиш мумкин.

Партиянинг иқтисодий сиёсатини чуқур ўрганиш меҳнаткашларнинг ижодий активлигини оширишга, КПСС XXIV съезди томонидан қўйилган коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришга ёрдам бериши лозим.

(«Экономическая газета»нинг 1971 йил, апрель сонидан).

---

13 ИЮНЬ—ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР КУНИ

КАТТА ТАРАДДУД

Республикамизнинг ҳамма ерида Ўзбекистон ССР Олий Совети ҳамда меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига бўладиган сайловларга ҳозирлик ҳар томонлама авж олиб кетди. Бу сайлов компанияси КПСС XXIV съезди тарихий қарорлари руҳлантирган ва сиёсий меҳнат кўтаринкилиги авж олган бир шароитда ўтаётганлиги билан характерлидир.

Коммунистик партия раҳбарлигида Совет кишилари эришаётган улкан муваффақиятлар меҳнаткашлар депутатлари Советлари фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир. КПСС Марказий Комитетининг яқинда матбуотда эълон қилинган «Меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар Советлари ишини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарорида коммунистик қурилишнинг ҳозирги замон босқичида Советлар олдига янги, юксак вазифалар қўйилди.

Сайловлар—Советлар ҳаётида катта ва муҳим воқеа эканлигини яхши тушунган шаҳар ҳамда районлар Советлари ижроия комитетлари бу сиёсий компанияга алоҳида эътибор билан қарамоқдалар. Улар Ўзбекистон ССР Олий Совети ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига сайловларга тайёргарлик кўриш юзасидан бир қатор ташкилий-техникавий тадбирлар белгиладилар. Шунга кўра, Тошкентда республика Олий Советига сайлов ўтказувчи 52 та округ ташкил қилинди. Бу аввалги ўтказилган сайловдагидан бешта ортиқдир. «Қорақамиш», «Шимолий-Шарқ» ва бошқа турар-жой массивларида янги сайлов округлари ташкил этилди. Бундан ташқари, бир қатор округлар чегаралари аввалгисидан ўзгарди. Уларнинг бугунги қиёфаси сўнгги йилларда пойтахтимиз ҳаётида катта ўзгаришлар бўлганлигидан далолат бериб турибди. Шаҳар Совети бўйича 500 та сайлов округи тузилди. Район Советларига сайлов ўтказиш бўйича эса янгидан 32, ҳаммаси бўлиб 1720 та сайлов округлари ташкил қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан Тошкент шаҳар Советига сайлов ўтказувчи шаҳар сайлов комиссияси состави тасдиқланди. ЎзССР Фанлар академияси тарих ва археология институтининг директори М. Охунова шаҳар сайлов комиссиясининг раиси, Ўзбекистон КП шаҳар комитетининг бўлим мудири В. Т. Покутнев комиссия секретари қилиб тасдиқланди.

Шунингдек, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг қарори билан меҳнаткашлар депутатлари район Советларига сайлов ўтказиш юзасидан район сайлов комиссиялари тасдиқланди. Белгиланган муддатларда район Советлари ижроия комитетлари 477 та сайлов участкаларини ташкил этдилар ва уларнинг дислокацияларини эълон қилдилар. Округ ва участка сайлов комиссиялари ҳам ўз вақтида комплектлаштирилди. Улар составига партия, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг ўн беш мингдан ортиқ вакиллари сайланди.

Шаҳарнинг барча районларидаги участка сайлов комиссияларининг раислари, секретарлари билан сайловларга тайёргарлик кўришга бағишланган семинарлар, инструктив тушунтиришлар ўтказилди. Барча район ижроия комитетлари сайловларни расмийлаштириш учун керакли ҳужжатлар, округ ва участка сайлов комиссиялари учун протоколлар ва бошқа муҳим адабиётлар билан таъминланди.

Шаҳар телефон тармоқлари бошқармаси ҳам сайлов округлари ва участкаларини телефонлаштириш юзасидан бир қатор ишларни амалга оширдилар. Бироқ, бу ишлар ҳали талабга жавоб бермайди.

Шу кунларда бошланғич партия ташкилотлари раҳбарлиги, участка сайлов комиссиялари ва жамоатчилик ёрдамида агитколлективлар, агитаторлар сайловчилар рўйхатини тузиб чиқиш, уларни аниқлаш бўйича катта ишларни қилмоқдалар. Район Советлари ижроия комитетларининг галдаги вазифаси сайловчилар рўйхатини ҳозирлаш, тўғри ёки нотўғрилигини ўзларига текширтириб кўришни, бу ишларда ҳеч қандай англашилмовчиликларга йўл қўймасликни таъминлашдан иборат бўлиши лозим. Шунингдек, округ ва участка сайлов комиссиялари ишини намунали йўлга қўйиш, сайлов участкаларини жиҳозлаш, у ерларда навбатчиликни ташкил этиш кабилар ҳам район Советлари ижроия комитетларининг жонажон, кечиктириб бўлмас иши бўлиши шарт.

27 апрелдан Республика Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатиш бошланди. Шундан кейин шаҳар ва район Советлари депутатлигига номзодлар кўрсатиш давом этади. Депутатликка номзодларни рўйхатга олиш ишлари тугагач, сайловолди йиғилишлари, сайловчилар билан учрашувлар бўлиб ўтади. Бу ишларнинг барчасига ҳам ижроия комитетлар бош-қош бўлиши, намунали ўтишини таъминлашлари зарур.

Ҳеч шубҳа йўққи, сайловолди йиғилиши қатнашчилари охирги сайловлардан буён ўтган даврда иш юргизган маҳаллий Советлар органларининг вакиллари фаолиятига катта эътибор билан қарайдилар. Улар фаолиятидаги камчилик ва эътибордан четда қолган томонлар бирма-бир одилона кўрсатиб берилади. Сайловчилар Советлар ва уларнинг кўп сонли депутатларига ўз талаб ва наказларининг ижрочиси сифатида ҳурмат билан қарайдилар.

Сайловолди йиғилишлари Совет сайлов системасининг чинакам демократик эканлигининг яққол намунасидир. Бу йиғилишларда халқ ўзининг Советлардаги вакилларидан ишнинг қандай борганини сўрайдилар, янгидан сайланадиган халқ хизматкорларига ўз наказларини берадилар. Сайловолди йиғилишларида берилган наказларнинг қай йўсинда ижро этилганлигини билиш, янгидан берилган наказларни инобатга олиб иш тутиш ҳамиша сайлов компаниясининг асосий негизи эди, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Меҳнаткашлар наказлари асосида Советлар ўз иш планларини амалга оширадилар. Район Советлари ижроия комитетлари халқдан тушган наказларнинг ижросига катта ғамхўрлик билан қарашлари лозим. Улар наказларнинг ижро этишни реал имкониятлардан келиб чиққан, бажарилиши кечиктириб бўлмас давлат иши деб ҳисоблашлари зарур.

Халқнинг Советларга кўрсатган янги вакиллари фаолиятини ҳар тарафлама кўрсатиб бериш учун партия ташкилотлари, барча коммунистлар, агитаторлар олдида катта ва масъулиятли ишлар турибди. Уларнинг бутун фаолияти сайлов системамиздаги барча демократик принципларга қатъий риоя қилинишини, ҳар бир гражданнинг яратилган барча шароитлардан, шунингдек, СССР Конституцияси берган ҳуқуқлардан фойдаланиб, ҳокимиятнинг давлат органларига иштирокини таъминлашга қаратилиши керак.

Сайлов компаниясининг муваффақиятли ўтиши кўп жиҳатдан оммавий-сиёсий ишларни кенг қулоч ёйдиришга, унинг самарадорлигини оширишга боғлиқ. Агитпунктлар, агитаторларнинг асосий вазифаси сайлов участкаларида жонли, таъсирчан агитация, тушунтириш ишларини намунали йўлга қўйишдан иборатдир. Ҳеч шубҳа йўққи, 13 июнда ўтадиган сайловлар сайловчиларнинг сиёсий активлигини яна бир бор тасдиқловчи, Советлар ва улар атрофига уюшган депутатлар фаолиятини янада яхшилаш учун юксак босқич, бутун совет халқини партия атрофига бундан жипсроқ уюшишини таъминловчи улкан воқеа бўлиб қолади.

А. НУЪМОНОВ,
Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ташкилий-инструкторлик бўлимининг мудири.

СУРАТДА: Тошкент рўзғор холодильниклари заводининг синаш станциясида. Синаш ишларини инженер В. Челикин бригадаси аъзолари олиб бормоқда. М. Нуриддинов фотоси.

ТАЙЁР УЙ КОМПЛЕКТЛАРИ

ЯҚИНДАГИНА турар-жой биноларининг панеллари турли корхоналарда тайёрланар, мосламаларнинг ҳажми турлича бўлганлиги учун қўшимча материаллар тайёрлашга тўғри келар эди, ортиқча меҳнат сарфланарди. Айниқса, йирик панелли уйлар қуришда бундай камчилик ва ўзгаришлар тез-тез содир бўларди.

Биринчи йирик панелли уйсозлик комбинати коллективи уй панелларини мослаштиришда катта иш олиб борди. Эндиликда янгидан реконструкция қилинган корхонада бундай мосламалар тўла тайёрланаяпти: панелларни жой-жойига монтаж қилиб, чоклар ямалса бас. Уй бошдан-охир корхонада тайёрланади.

Комбинат коллективи янгидан ўзлаштирилган маҳсулотни поток усулида ишлашга киришди. Натижа ёмон эмас. Ой сайин топшириқ ортиғи билан бажарилмоқда.

Уйсозлик комбинатининг коллективи май байрамини тўрт ойлик планни муддатидан олти кун олдин бажариш билан кутиб олди. Бош пудрат ишлари тўрт ойлик плани 108,4 процент бажарилди. Планга қўшимча бир миллион 150 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари адо этилди. Комбинатнинг ўз кучи билан 12 миллион 170 минг сўмлик иш ниҳоясига етказилди. Бу планда кўрсатилганидан ярим миллион сўмлик кўпдир.

Уйсозларнинг ғайрати зўр! Улар тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун ички имкониятларни излаб топмоқдалар.

● «Тошкент оқшоми»да босилганидан кейин

«ҚАРОВСИЗ АЛОҚА БЎЛИМИ»

Газетанинг шу йил 14 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада 159-алоқа бўлими ишидаги нуқсонлар, унинг қаровсизлиги танқид қилинган эди.

Олинган жавобда кўрсатилишича, алоқа бўлимида тартиб ўрнатилиб, навбат кутувчилар учун қулай шароит яратиб берилди.

«ЭСКИ ҲАММОМ, ЭСКИ ТОС»

Ана шундай сарлавҳа остида газетамизнинг 10 март сонида босилган танқидий хабарда 2-ҳаммомдаги тартибсизликлар, унда шароит йўқлиги кўрсатилган эди.

Коммунал корхоналар бошқармасидан олинган жавобда кўрсатилишича, ҳаммом ишидаги нуқсонлар бартараф этилди ва у эндиликда нормал ишламоқда.

«Шарқ юлдузи» АПРЕЛЬ СОНИДА

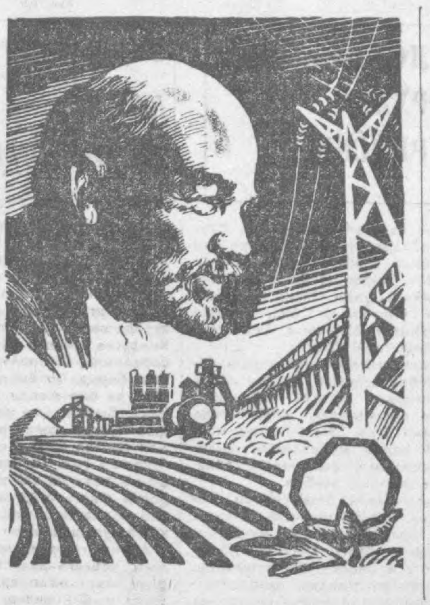

«Шарқ юлдузи» журналининг навбатдаги 4-сони босмадан чиқди. У Асқад Мухторнинг «Парвоз» номли шеъри билан очилади. М. Турсунзоданинг «Гангдан Кремлга» достони, С. Анорбоевнинг «Умр» қиссаси ҳам шу сонда босилган.

«Давом этар ленинномамиз» рубрикаси остида Ҳ. Шарипов, Р. Қодирийларнинг шеърлари, О. Ёқубовнинг «Излайман» қиссасининг давоми, З. Воскресенскаянинг «Дўстлик узуги» ҳикояси берилган.

Бундан ташқари журналнинг «Публицистика», «Гўзаллик оламида», «Замондошларимиз портрети», «Санъат», «Танқид ва адабиётшунослик», «Ёзувчи билан баҳс», «Тақризлар» бўлимларида ҳам хилма-хил, қизиқарли материаллар чоп этилган.

Ҳусниддин ШАРИПОВ

ОРЗУ

«ИЛЬИЧНИ ЎЙЛАЙМАН» ТУРКУМИДАН

Ер куррасин бу чеккасидан
Астагина этсангиз нидо,
Ер куррасин у чеккасидан
Бир нафасда қайтар акс-садо,
Садолардан топгандай хабар,
Чақалоқнинг ўчса уйқуси, —
Мижжа қоқмас она то саҳар,
Алла бўлиб оқар туйғуси.
Аллаларнинг мавжига боқинг...
Аллаларнинг мағзига боқинг...
Манглайида холи бор аёл
Бешик узра куйлайди шамол
Хурмозорда қайнайди шамол
Орзу билан омухта бўлиб:
— Кўкларингга ярашсин қалам,
Қалам янглиғ адил бўл, қўзим,
Оламни кўр, кўрмагин алам,
Ленин каби одил бўл, қўзим.
Дўмбоққинам, энди алла қил
Ой айвонга қўнди, алла қил.

Вьетнамнинг тўқайида тун,
Замбараклар тин олар бир оз.
Чекинганда қўрғошин қуюн,
Ширин алла айлайди парвоз:
— Офтоб янглиғ иқболинг
кулгай,
Тинчлик қўнғай чамангa, қўзим,
Ленин каби мард бўлиб улғай,
Мардлар керак Ватанга, қўзим.
Дўмбоққинам, энди алла қил,
Бир нафас жанг тинди, алла
қил.

Ер ва осмон эмасди сокин
Бугун ҳатто олис Чилида.
Ўглин қучиб жавдаранг хотин,
Алла айтар испан тилида:
— Тилингга-қанд,
Кўкрагингга тафт,
Эркинг тегар қўлингга қўзим.
Ленин каби бўлгин донишманд.
Нур тўшалсин йўлингга қўзим.
Дўмбоққинам, энди алла қил,
Еруғ юлдуз ёнди, алла қил.
Тўлқин тарар—мисоли
денгиз—
Алла бўлиб она ҳислари.
Ҳа, уларнинг орзуси чексиз,
Ильичнинг ҳам кўпдир хислати.
Ҳосил бўлур она муроди
Ўғли қаддин кўтарган кунда.
Владимир Ленин ҳаёти
Сўнмаслигин боиси шунда.
Дўстлар, алла мавжига қаранг.
Аллаларнинг мағзига қаранг!

Мирзо ТУРСУНЗОДА

ҚИЗЛАР ҲУЖУМИ

«ГАНГДАН КРЕМЛГА» ДОСТОНИДАН

Билмаса ҳам жафолар ҳисоб,
Бўлса ҳамки, юраклар кабоб,
Ўз жонидан тўймаса инсон,
Яшамоққа топади имкон!
Инсон йўлин эслатар олам,
Дуч келар гоҳ шавқу, гоҳи ғам.
Гар бир томон бўлса азадор,
Иккинчи ёқ шодликка тайёр.
Тўй кезарди кўча-кўйларда,
Келин бахти янги уйларда,
Бошда дастор, ҳофиз, созанда
Филда борар ясан-тусанда
Янграйди тор, ноғора так-тум.
Тўй шодлиги тинчимас бир зум.
Базм-тарона, авж олиб сурон,
Завқланарди тўй аҳли чунон.
Машинанинг ортида келин
Ўн беш кунлик ой каби тўлин.
Икки ёнда икки дугона
Борар эди ғунчадек ёна.
Тегралари гулларга тўлган,
Кокилларда гулчамбар кулган.
Келин салом, муҳаббат билан,
Келди мардум марҳамат билан.
Келди таниш, ёшу-яланглар,
Ер ишқида қалби ёнганлар.
Келин лаби ғунча мисоли,
Оро олган гулдан жамоли
Нигоҳидан ёришарди тун,
Зулфи елда урарди тўлқин,
Ет севгиси энди ҳаромдир,
Қизлик даври энди тамомдир.
Кутар уни бахту-саодат,
Ғунча ёзар бу тун муҳаббат.
Борар ёнда онаси ҳайрон,
Кипригида кўз ёши маржон,
Одоб ила тутиб қўлидан
Қизин элтар куёв йўлига.
Қизи эди — онага ҳамдам,
Сирдош эди, эди қувонч ҳам.
Энди сочин ўрмоқ, о, қайда,
Юзин ҳар кун кўрмоқ, о, қайда!
Қиз деганда дилга кўчар раҳм,
Она дилин қоплайди ваҳм.
Қизлар борар изидан равон,
Қирқ қизлар, эҳ, чеҳралар алвон.
Кокиллари белда бир даста,
Қошлар эса тундай ғайваста:
Зулфларида яшнар тўй гули,
Баои ойдай боришар тўлиб.
Оёқларда садоли халхол
Сени кутар тўй, ишқ-у висол.
Қадам қўйса бу қадим диёр,
Кулгулардан бўлар бахтиёр.
Бу шўх қизлар эркин ва шаддот
Куёв уйин қилишар обод.
Замон зулми жон олса ҳамки,
Ғолиб чиқар тириклик ғами.
Қор эрийди собит қолар тоғ
Бахт қолади, ўчиб кетар доғ.

НАЗАРМАТ таржимаси.

Комил ЯШИН

БУ ЕР—ЛЕНИН ДАРГОҲИ

ҚАДИМ ўзбек тупроғига тарих кўпгина варақлар—обидаларни сочиб юборган. Афросиёбнинг ҳайратомуз расмлари—икки ярим минг йиллик ўтмишнинг обидаларидир... Кўҳна Хеванинг муҳташам миноралари... Яратувчиларнинг нияти бўйича: «Шоҳи зинда»нинг пиллапоялари ердаги ғаму-ҳасратлардан жаннатнинг роҳат-фароғатига тўппа-тўғри олиб борадиган йўлдир. Бундай обидалар ўзбек тупроғида ўнлаб, юзлаб мавжуд.

Аммо бир нарсага эътибор беринг: қалин деворлар оша жар солувчи бу зиддиятлар қуймаси—шаҳаншоҳлар ҳукмронлигининг мангулигини тасдиқлаш учун қурилган дабдабали иншоотлар—ўша шаҳаншоҳларнинг дахмалари бўлиб қолган. Аввал бошда шаҳаншоҳлар қудрати ва қулларнинг «ожизли»гини ифодалайдиган бу обидалар халқнинг заковати ҳамда меҳнатсеварлигидан шаҳодат берувчи умрбоқий обидаларга айланиб қолди. Беҳиштнинг роҳат-фароғатига элтувчи пиллапоялар эса ўзининг номаълум яратувчилари учун амалда қашшоқлик, ҳуқуқсизлик ва жаҳолат жаҳаннамига элтувчи кўприкча бўлиб чиқди.

«Гўр Амир»нинг мовий кошинларида, Минораи Калон гумбазларида, тарихнинг тош қатламларида бизнинг нигоҳларимиз мана нималарни ўқийди!

Аммо бизнинг баҳсимиз бу ҳақда эмас.

Биз ўтмишни келажак билан воbasta этган, ўтмишдаги доғларни келажакнинг тонг нурлари билан ёритган, қурувчиларнинг жасорона орзулари бугунги ишлар тимсолида мужассам қилинган обида ҳақида гапирмоқчимиз.

Бу обида ота-боболаримиз томонидан ипак йўли деб аталган, замондошларимиз озодлик йўли, дейдиган қадим йўл устида қад кўтарган.

У коинотнинг юраги—Москвадан қуёшнинг уч соатли ҳаракати мобайнида бориш мумкин бўлган жойда қурилган.

У Совет Ўзбекистонининг қоқ ўртасида турибди.

Мармардан, ойна ва бетондан қурилган бу достон—обиданинг яратилганига атиги бир неча ой бўлди. Унинг туғилиш куни 1970 йил 22 апрелга тўғри келди. Номи В. И. Ленин музейи деб аталди.

Москвадаги уйларнинг деворларига ўрнатилган хотира тахталарга «Бу ерда Ленин яшаган» деб ёзиб қўйилган. Бунга тушуниш мумкин.

Париж, Варшава, Стокгольмдаги мемориал доскалардаги «Бу ерда Ленин яшаган» деган ибора ҳам тушунарли.

Аммо қарангки, Ленин мемориали Тошкентда ҳам пайдо бўлибди! У қачон бўлмасин бу ерда истиқомат қилганми?

Жавоб беришга ошиқманг, бир нафас сабр этиб туринг.

Кенг пиллапоя—мандусдан юқорига чиқинг, ўймакор эшикдан ичкарига киринг, музейнинг ёруғ залларини айланинг.

Ўтган асрнинг 70 йилларидаги Симбирск, Ульяновлар оиласи, Қозон гимназияси. Революцион курашнинг биринчи сабоқлари...

Худди жонли китоб саҳифаларидай кўз ўнгингиздан улкан бир ҳаёт, башарият тарихида мисли кўрилмаган жасорат йилма-йил, кунма-кун ўтади.

Россияда биринчи марксистик тўгаракларнинг барпо этилиши. Марксизмнинг ишчилар ҳаракати билан қўшилиб кетиши.

Тарих зиммасига янги даврдан хабар бериш, уни ижод қилиш, коммунизмга йўл солиб беришдек улкан вазифа ортган сиёсий партияни ташкил қилиш.

Башарият тарихининг янги манбалари—Ленин Декретлари, нутқларининг, ишга алоқадор ёзишмалари ва мақолаларининг кўчирма нусхалари...

Янги олам ана шу тариқа туғилди.

Бироқ музей стендларидаги ленинча бу бой гениал мерос орасида доҳийнинг бевосита собиқ Туркистон ўлкаси коммунистлари, меҳнаткашлари номига юборган хатлари диққатни алоҳида жалб қилади.

Ҳа, Лениннинг Туркистон ерларини суғориш ишига 50 миллион сўм ажратиш тўғрисидаги худди мана шу Декретидан эътиборан асрий чанқоқликда қақраб ётган қадим ўзбек тупроғи боғу бўстонга айлана бошлади.

Лениннинг Туркистон университетининг барпо этиш ҳақидаги Декретидан бошлаб, чоризмнинг собиқ мустамлакасида меҳнаткашлар ўртасидаги жаҳолатга чек қўйилиб, уларнинг онгларига зиё йўл олган, ҳозир гуллаб-яшнаган миллатнинг маънавий равнақига мустаҳкам пойдевор қўйилган эди.

В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга мактуб»и унинг Тошкент, Самарқанд, Ашхободга телеграммалари... — буларнинг барчаси Лениннинг барҳаётлигидан далолат бериб турибди.

Ленин васиятларини амалга ошириш, ленинизм ғояларини материал кучга айлантириш билан боғлиқ ҳужжатлар музей, экспонатларининг охирги бўлимида намоён бўлади.

Ўзбек халқи ўз озодлиги, тенг ҳуқуқлилиги, равнақи, мустақил давлатга эгалиги билан ленинча доно сиёсатдан, у тузган Коммунистик партиянинг амалий фаолиятидан беҳад миннатдордир. Чунки, ҳозирги Ўзбекистоннинг индустриялашган қудрати— бу Ленииндир. Республика қишлоқ хўжалигининг гуркираб ўсиши —бу Ленииндир. Унутилган, мазлум, азалдан қул қилиб келинган Шарқ хотин-қизларининг ёруғликқа чиқиши, эркаклар билан тенпа-тенг ҳуқуққа эга бўлиши—бу Ленииндир. Халқ маданиятининг равнақ топиши, халқ оммасининг онгини ёритган билим зиёси—бу ҳам Ленииндир.

Хўш, ўзингиз ўйлаб кўринг, Ленин туфайли юзага келган мана шу мўъжизаларга қараб туриб, ким айта олади, ким ҳам ўйлайдики, унинг қадами бу ёшарган тупроққа етмаган, у ҳеч қачон бу ерда бўлмаган деб?

Бўлган! Унинг қадами бу ерга етган!

Мамлакатимиздаги барча қардош республикалардан келган қурувчилар, бу муҳташам саройни барпо қилиш учун социализм мамлакатларидан келиб, унга ўз ҳиссаларини қўшган дўстларимиз, гарчи унинг деворига «Бу ерда Ленин яшаган» деган мемориал лавҳани ўрнатган бўлмасалар ҳам, ҳар ким бу деворлар олдида тўхтаб, бир лаҳза хаёл суриб қолади ва мутлақо ҳақли равишда кўнглидан шу гапни ўтказади:

— Бу ерда Ленин яшаган.

Ҳа, бу ерда у бугунги кунда ҳам яшамоқда!

Асқад МУХТОР.

ПАРВОЗ

Бизнинг қалбимиздан учган эди у,
Учган эди у Ер юзидан.
Ҳамон порлар.
Парвоздадир мангу
Минг йиллик хаёллар изидан.
Унга йўл беради қадам-бақадам
Узоқ дунёларнинг даҳшати, сири.
Инсон ақлида ҳам, коинотда ҳам
Зулмат чил-чил синар ўшандан бери
У она-ер ҳусини, тонгин, лоласин
Само йўлларига нақш этиб кетди.
Юртдошим ва оддий инсон боласи
Инсонга дов юрак бахш этиб кетди.
Фандек нотинч ёнар Гагарин қалби
Забт этдию чексиз осмонни,
Ўзи унда юлдуз бўлиб қолди,
Мангу юксакларга чорлаб инсонни!

Рўзи ҚОДИРИЙ

Апрелни севаман

Ҳар апрель мен учун
келтирар шодлик,
Яшариб кўринар
кўзимга дунё.
Дақиқам туюлар
ўн чандон тотлик,
Офтоб ҳам сочгандай
ўн бор кўп зиё.
Қиру далаларда
яшнаш, гуркираш,
Зумрад алангада
борлиқ ёнгандай.
Бу ойда
энг абгор, эрксиз,
дили ғаш
Занжи юзида ҳам
бахт порлагандай!
Апрель — бу яшариш,
туғилиш ойи,
Эҳ-ҳе хислатларин
йўқдир саноғи.
Шу ойда кўз очди
энг буюк доҳий.
Жаҳон йўқсулларин
пушти-паноҳи!
Доҳий туғилди-ю,
бахш этди кўзга
Инсон минг йилларча
кутган зиёни.
Тарих ғилдирагин
у солди изга,
Озодлик изига
солди дунёни!
Апрель бу —
яратиш ойи демакдир.
Космосга йўл солдик
шу қутлуғ ойда.
Фазони забт этди
бизнинг Гагарин
Юртимиз ясаган
ракета-тойда!
Апрелда ичимга
сиғмайди севинч,
Чунки, ҳар бир они
яшнашдир, нурдир.
Шу ойда келгандир
дунёга Ильич,
Шу туйғу башарга
битмас ғурурдир!

Уйғурчадан О. ҲАКИМОВ таржимаси.

Халқ қўшиқлари

Гуллар терай Ленинга

Боғимизнинг баҳори,
Йўқсуллар дўсти —
ёри.
Яшасин доҳий
Ленин.
Кўкка чин қуёш
чиқди,
Золимни тахтдан
йиқди,
Яшасин доҳий
Ленин!
Кўзимизга нур
берди,
Барчага ер-сув
берди,
Яшасин доҳий
Ленин!
Бой, муллани
боплади,
Оғзига лой чаплади.
Яшасин доҳий
Ленин!
Шўролар қандин
урсин,
Дунё тургунча
турсин
Меҳрибон доҳий
Ленин!

* * *

Олча гули ол экан,
Ғунчасида бол экан.
Лениннинг ҳар
йўриғи
Омаду иқбол экан.
Шарққа боқсам боғ
экан,
Орқасида тоғ экан.
Шўроларнинг
даврида
Диллар доим чоғ
экан.
Ленин,ҳақ йўл, юр
деди,
Коммунизм қур,
деди.
Коммунизм даврида
Давру даврон сур
деди.
Эриди тоғларда қор,
Юртимизда
гулбаҳор.
Ленин йўл очиб
деди:
Сизга мангу толе ёр!
Ленин номи дилимда,
Китоблари қўлимда
Унинг сўзи-зиёси
Порлаб турар
йўлимда!

Суннатилла АНОРБОЕВ

УМР

УНГА йўл-йўл қўнғир пижамали бир киши эшик очди. Тўлаган чол орқасида қопи, ҳашаматли кўк дарвозадан ташқари чиқишга иймангандай ичкарида турган нотаниш одамга боқди. Қирра бурни устига типлақош кўзойнак қўндирган у киши ҳам очиқ чеҳра билан ўзига тикилиб турарди. Кампирининг: «Куёвингизнинг бўйи баланд ҳам эмас, паст ҳам эмас. Семиз ҳам эмас, озғин ҳам эмас. Ҳали жингалак сочининг бир толаси ҳам тушмаган, қора қош, басавлат йигит», деб оғзидан бол томиб таъриф-тавсиф қилганлари мана шу қаршисидаги киши эмасмикан?

— Мулла,—деди орқасидаги қопини бир силкиб ўнглаб олгач.— Султон Алиевнинг уйи шуми? Ҳалиги праписир...

Пижамали киши садафдай майда тишларини кўрсатиб жилмайди. «Нега кулади-я, бу?— ажабланди Тўлаган чол. —Ё адашдиммикан?» У дарвозага қоқилган тунука тахтачадаги ёзувга яна бир карра назар ташлади. Тонг нурида пижамали кишининг қаншаридаги кўзойнак ялт-юлт этди.

— Адашмагансиз,—деди у қўлини кўксига қўйиб кулимсираб.— Сиз Чўлпонойнинг..

— Ҳа, отасиман,— деди Тўлаган чол.

— Мен ўша сиз қидирган Султон.. — у ҳовли томонга ҳаяжонли боқиб, кимнидир қидирди, кимнидир чақирмоқчи бўлиб оғиз жуфтлади, лекин чақирмади. Тўлаган чол билан қучоқлашиб кўришадигандай қулоч ёзиб ташқари чиқди.

— Сизни ҳам кўрар кун бор экан,— деди тавозе билан яқинлашиб.

Тўлаган чол эти сесқангандай бўлди: ахир ўн йил давомида қонини бузиб, зардасини қайнатиб келган инсон шу-ку! Қандай қилиб қучоқлашиб кўришсин?— У иккала қўлим банд, дегандай орқасидаги юкини яна бир карра силкиб қўйди. Султон Алиевич қопга ёпишди:

— Менга беринг.

Унинг аёлларникидек нозик бармоқлари узун-узун қўлига чолнинг кўзи тушди-ю; «Бу қўллар қаламбоп. Қоп кўтаришга ярармиди?» деб қўйди ичида.

— Мулла, — уни аста четлаштирди. — Сизга ярашмайди.

Улар дарвозадан кириб, сутранг «Волга» турган шийпон тагидан ўтишди.

— Телеграмма юбормабсиз-да, а? — Кутиб олардик, — дея гинахонлик қилган бўлди куёви. Лекин бу сафар ҳам келмаганингизда борми, ўзим бориб машинага босиб келардим. Жуда яниб ўтирган эдик, қизингиз билан. Раҳмат, хурсанд қилдингиз...

«Чўлпонойни ўзига ром қилган унинг шу ширин тили эмасмикан?» — дея ғашлик билан кўнглидан ўтказди чол. — Машинасига босиб келармиш-а! Бўйнимга арқон солиб ҳам келтиролмассан. Илэжим қанча...»

— Чўлпоной кўрса борми! Ҳеч нарсадан хабари йўқ унинг. Ҳали уйқуда. Тағин юраги ёрилиб кетмасин қувонганидан! — Султон Алиевич қайнатасини ёнлаб ўтиб, катта ёнғоқ панасида чала-ярим кўринаётган кўкракдор иморат томон шошилди.

Тўлаган чол ойналарида тонг шуъласи ўйнаётган кенг равонга чиқди-да, орқасидаги қопни бурчакка қўйди. Ўзи ўртадаги столга бориб энди ўтирган ҳам эдики, эшикдан кимдир чопиб чиқиб, бўйнига осилди. Юзини юзига қўйди. Иссиқ нафаси қулоғини куйдиргудек. «Дада» деди. Тўлаган чолнинг бадани жимирлаб кетди. Кўзлари жиққа ёшга тўлди. Қулт этиб ютинди.

У қизининг суйкалиб эркаланишларидан маст, эгнидаги алвон турли гуллар, гуллар орасида шохдан-шохга учиб сайраётган булбуллар тасвирланган қимматбаҳо япон кимонасининг нафис шилдирашига маҳлиё. Бу пайт унинг оталик меҳри жўш уриб, селдай тошиб, қалбидаги эски дарднинг сирқирашларини босиб кетган. Чўлпонойнинг ўзи эса, гўё елкасига қўниб ошган хушовоз сайроқи қуш: унинг товуши майин куйдай ором бағишлар, тезоқар сой сувидай орзиқтирар эди. «Қизгинам... Бебош боғам. Ўн йил-а, ўн йил...» дея бош чайқаб пичирлади чол.

— Қани, чойга марҳамат, — деди аллаким.

Тўлаган чол қаддини ростлади. Куёви экан... Отани боладан айирган, гулдай қизини бағридан узиб олган одам. Столнинг у бошида ўтирибди. Энди у пижамада эмас. Кулранг катак костюмда. Ичидан охорли оқ кўйлак кийган. Бўйнида осмони ранг галстук. Фақат кўзойнаги ўша, ҳали кўргани.

Чолнинг балқиб турган қалби бирдан увишди.

— Дада...

Тўлаган чол ижирғангандай бир четга қаради: бу сўз Султон Алиевичнинг оғзидан чиққани учун ҳам унга эриш туюлди.

— Олинглар...

Стол устида эртакдаги очил дастурхондай ҳамма нарса муҳайё. Бежиримгина электр самовар қайнаб турибди.

Пахта нусха зарҳал ҳошияли чойнак-пиёлалар; биллур идишларда кўзни қамаштиргудек ранго-ранг ширинликлар. Кампири бериб юборган сариёғ, майизу данак, ёнғоқу қантак ўрик бари дастурхонда. Бир идишда қурт ҳам бор.

— Вуйй! — Чўлпоной ёш қизчадай чапак чалиб юборди. — Ачамнинг кувида пишган сариёғи! Домла, сиз ҳам яхши кўрасиз-а?

— Жуда. Тузи нимтатир. Мазаси... — Султон Алиевич сўз қидириб бармоғини қирсиллатди.

— Қуртни-чи? — Чўлпоной биттасини оғзига солди. Эрининг жавобини ҳам кутмай лунжидаги қуртни сўриб-сўриб қўйиб, завқ шавқ билан гапида давом этди. — Кичкиналигимдачи, домла, қуртга жуда ўч эдим. Мактабга борганимда ҳам чўнтагимдан аримасди. Молга ўт юлгани чиққанимда ҳам липпамда қистириғлиқ бўларди...

— Султон Алиевич чўнтагидан дастрўмол олаётиб, Тўлаган чолга ер остидан қараб қўйди.

— Тўлаган чол алоҳида ўзи учун дамланган, новвот солиб узатилган кўк чойнинг мазасини тотаётгандай ерга қараганча ўтирар эди.

Нонуштадан кейин Султон Алиевич ишига жўнамоқчи бўлиб, ўрнидан турганида, Чўлпоной қўлидан тутиб тўхтатди.

— Домлажон.. — деди эркаланиб, Тўлаган чол тескари қаради. Қизи бу қилиғи билан ўзи билган Чўлпонойга асло ўхшамас эди.

— ...Бугун бормасангиз нима қилади, бир кун кейинроқ битар ўша ишингиз...

— Юлдузим, лабораторияда бир соатли зарур ишим бор.

— Йўқ...

— Атиги бир соат...

— Биламан сизни! — Чўлпоной димоқ-фироқ қилди. — Бир соат дейсиз-да, у ерга киргач, ҳамма нарсани унутасиз.

— Сизни унутиб бўларканми?

Тўлаган чол қулоғининг учигача қизариб кетди: «Юлдузим. Тавба. Одам бор ҳам дейишмайди!»

— Бўлсама мен ҳам бирга бораман, соатга қараб ўтираман.

— Зерикиб қоласиз.

— Зерикишимни истамасангиз, тезроқ чиқасиз вассалом, — товушини турлича товлантириб ҳамон эркаланарди Чўлпоной.

— Ахир академикка учрамасак бўлмайди. Вақт зиқ. Диссертациямни ўқишга улгурмаган бўлса, тақризни унинг номидан ўзингиз ёза қоласиз, хўпми, домла?

— Юлдузим! Нима деяётганингизни...

— Тушунаман. Салима Каримовна ҳам, Оқил Орипович ҳам шундай қилган. Ўқиб ўтиришга академикларнинг вақти бор эканми!

— Фалончи ўзини ўзи осибди, деб бошқалар ҳам ўзини осиши керакми?

— Домла, мен билан талашманг. Барибир енголмайсиз. Яхшиси бундай энгашинг-а...

Тўлаган чол қизи куёвининг қулоғига нима деганини эшитмади. Лекин кийимининг шилдираши, шиппагининг шип-шип этишидан ўрнидан турганини, ичкари қараб юрганини пайқади. Дастурхонга фотиҳа қилиб пастга тушди. Дарвоза очиқ. Куёви кўчада турган машинаси атрофида ўралашиб юрибди. «Ўзи ҳайдар экан-да, — дея пичирлади чол. — Кўзи ўтармикин?» Йўқ, у ҳали кийикдай ўйноқлаб турган, ўн гулидан бир гули ҳам очилмаган қизининг эри ёшини яшаб қўйган бир киши бўлади деб ҳеч ўйламаган эди.

ТЕКИНХЎРЛИК, БЕЗОРИЛИК ВА ИЧКИЛИКБОЗЛАРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ!

ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНЛАРИ

РЕПОРТАЖ

Шаҳар бўйича навбатчи майор Копенкин (суратда чапда) нарядга топшириқ бермоқда.

Жуковский кўчасидаги хонадонда содир бўлган ўғирлик синчиклаб ўрганилмоқда.

Ўғирлаган буюмлари билан қўлга тушган жиноятчи В. Сич.

● ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИ НАВБАТЧИЛИК БЎЛИМИДА БИР КУН

● ИЗМА-ИЗ

● ЛОҚАЙДЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛСИН

● *ЖИНОЯТЧИ ҚОЧИБ ҚУТИЛОЛМАДИ*

УЛКАН шаҳар жўшқин ҳаёт қучоғида. Бунда ҳаракат бир дақиқа ҳам тиним билмайди. Фақат тунда шаҳар бир нафас уйқуга чўмади. Одамлар ҳам ором оладилар. Фақат, милиция ходимлари уйқу нималигини билишмайди. Улар ҳамиша шаҳар маркази ва унинг чекка-чеккаларида вахтада туришади. Кўчаларда хиёбон ва майдонларда навбатчилик қилишади. Вокзал, аэропорт, ресторан ҳамда меҳмонхоналар уларнинг диққат-эътиборида. Қоронғи кўчалар ва тупиклар ҳам уларнинг назаридан четда қолмайди. Тревога бўлгани ҳамон милиция воқеа содир бўлган жойга шошилади, безориларни қўлга илинтиради.

Милиция постлари ҳамда патрул машиналари навбат кутиб туришибди. Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бўлинмаси ҳамда район бўлимлари ҳам постда.

Қандай воқеа содир бўлди? Қачон? Қаерда? Навоий кўчасида жойлашган ички ишлар бошқармасининг навбатчилик қисмида буларнинг ҳаммаси аён. Тошкентнинг ҳамма чеккасидан маълумотлар худди ана шу ерга келиб туради. Бизнинг ҳикоямиз—ана шу навбатчилик қисми ҳақида.

Бу ерда иш қабулхонадан бошланади. Куннинг исталган пайтида бу ерга кишилар келиб туришади, содир бўлган ходиса ёки жиноятдан воқиф этишади, ёрдам сўраб мурожаат қилишади. Навбатчи офицер диққат билан қулоқ солади.

Навбатчи қисм ҳозиргина содир бўлган жиноятнинг изига зудлик билан тушади. Навбатчи наряд ишга шўнғийди.

ОҚШОМ

БУ ГАЛГИ навбатчи наряд ғайри- табиийроқ эди. У шунчаки бошқалардан фарқли ўлароқ икки кишидан иборат. Ҳамда ўзининг яқин кунлардаги ишлари ҳақида умумий тасаввурга эга. Ана шу икки киши—ушбу репортажнинг муаллифлари бир нарсага қатъийроқ интилишганди. У ҳам бўлса 24 соат ичида улкан шаҳар оромини қўриқлаётган кишилар даврасида кўрган, эшитган ва хотирада сақлаб қолган воқеаларни газетхонга ҳикоя қилиб беришдан иборат эди.

Ҳамма нарса одатдагидек бошланди. Роппа-роса соат 16 дан 50 минут ўтганда оператив қидирувчилар, терговчилар, экспертлар, операторлар, искович итларнинг кузатувчилари анъанавий саф тортдилар. Милиция подполковниги, ички ишлар бошқармаси навбатчи қисмининг бошлиғи Петр Трофимович Гуртовенко шаҳардаги оператив шароит билан наряддагиларни қисқа ва лўнда қилиб хабардор қилади. Шаҳар бўйича масъул навбатчи майор Николай Иванович Копенкин ён дафтарига бир нималарни қайд этади: ҳозир нарядда тилга олинган баъзибир маълумотлар навбатчилик пайтида иш бериши табиий.

Николай Иванович—тажрибали ходим. Ана шундай серташвиш хизматга у анча умрини сарфлади. Асаблари бироз тарангроқ, лекин шунга қарамай, Копенкин юзида вазминлик аломатлари кўриниб туради. Буни унинг йўлга чиққан экипаж билан рация орқали етказаётган сўзларидан ҳам сезиш мумкин эди. Ундаги бу ҳолат чарчаган кишиларга ҳам ғайрат бахш этади.

Операторлар Валя Горковенко ҳамда Лариса Иванченко пульт олдида ўз жойларини эгаллайдилар. Телефон дискасидан ташвишли «02» номерини олган кишиларнинг сигналлари шаҳарнинг турли бурчагидан аввало ана шу қизларга етиб келади.

— Милиция... Адресингизни такрорланг...

Операторлр олинган маълумотларни махсус дафтарга қайд этадилар, бу ҳақда навбатчига зудлик билан маълум қиладилар, алоқадор районга қарашли бўлган бўлимни содир бўлган воқеадан хабардор қилишади. У ерга зудлик билан навбатчи наряд жўнатилади. Бу ерда, пультлар ўрнатилган катта залда эса яна бироз жимлик чўкади. Шаҳар бўйича навбатчилик қилаётганлар экипажи бироз дам олишлари мумкин. Бироқ бу узоққа чўзилмайди.

Соат 19 у 04 минут.

— 1-экипаж. Тайёрланинг! Квартирага ўғри тушган. Адрес...

Кичкина оператив «уазик» йўлга тушади. У ортиқча пассажирларга мосланмаганлиги учун, биз қисилишиб ўтирибмиз.

Машина эса ўқдек учиб боряпти, тўхтовсиз сирена бериб ўзига йўл очиб автомобилларни огох этяпти. Бир неча дақиқадан сўнг воқеа содир бўлган жойга етиб келдик.—Жуковский кўчаси теварак атрофида зилзиладан сўнг ҳали бузиб ташланмаган хонадонлар олдида содир бўлган.

Кераклн адресни қидириб топамиз. Ёш оила истиқомат қилувчи бу квартирага куппа-кундузи ўғри тушибди. Номаълум жиноятчи эшик қулфини синдириб хонага кирган. Уй эгалари эса ишда бўлишган. Ён қўшни, кекса пенсионер ўз иши билан овора бўлган. Биз шаҳарда содир бўлиб турадиган ўғриликлардан хабардор бўлганимиз учун, жиноятчининг бир мунча «майдароқ» ишига ҳайратланиб қолдик: у шунчаки иккита костюм ҳамда фотоаппаратни ўғирлабди. Қизиқ, ҳеч кимда шубҳа туғдирмайдиган вайроналар ичидаги бу хонадан ҳамма нарсани олиб чиққанда ҳам ҳеч ким сезмаслиги мумкин эди.

Шаҳарнинг айрим районларида худди шундай вайрона, бузилиши керак бўлган уйларнинг учраб туриши майда жиноятчиликнинг кўпайишига олиб келиши мумкин, холос. Бу ҳақда ички ишлар органлари алоқадор ташкилотларни бир неча огоҳлантиришган. Бироқ, бундай биноларни бузиб, ўрнини тартибга келтириш ишлари жуда суст суръатлар билан олиб борилаётир. Натижада ана шундай хонадонлардаги ўғрилик салмоғи жиноий статистикада бир мунча кўпайиб бораётир.

...Наряд бошлиғи М. Жалилов жабрланувчиларни сўроқ қилгунча, эксперт-криминалист К. Алиев квартиранинг ички ва ташқи кўринишини суратга олади, терговчи Т. Саъдуллаев билан биргаликда жиноятчи из қолдириши мумкин бўлган нарсаларни синчиклаб кузатади. Биз ҳам бу воқеаларни кузатиб турдик.

Ҳа! Бир гап борга ўхшайди. Қобил Алиев уй эгасидан ўнг ва чап кафтларини кўрсатишни илтимос қилади, синчиклаб разм солади, эътиборини кафтдаги чизиқларга қаратади. Сўнгра шифонернинг ойнали эшиги полировкасини юшмоққина кист билан артиб кўради. Кист теккан жойда аниқ бармоқ излари кўринади. Бу нарса махсус пленкага олиниб терговчига узатилади. Шундан сўнг, у бизнинг олдимизга кирди.

— Уй эгаси тозаликка риоя қилса қандай яхши.— Майдагина доғ ҳам дарров кўзга ташланиб қолиши мумкин. Мана бу ойнага эса қўпол қўл тегибди. Бармоқ излари экспертиза қилингач, унинг эгаси ҳам маълум бўлади қолади.

Жабрланувчиларни сўроқ қилиш ниҳоясига етади, протокол тузилади. Яна бир неча жузъий аниқликлар киритгач, наряд ишни бундан кейин давом эттириш учун уни воқеа содир бўлган Куйбишев район бўлими ходимларига ҳавола этади ва базага қайтади. Бироқ бу унча узоққа чўзилмайди...

Ўғрилик содир бўлган жойдан биз ҳам тўғри Алиевнинг «қароргоҳи»га келдик. У ўз ишлари ҳақида ҳикоя қилар экан, овқат тайёрлашга тутинди. Тезда столда қовурилган картошка, сосиска, ёғ, ҳамда колбада қайнатилган чой пайдо бўлди. Ёмғир ёғиб турган тунда у айни муддао эди.

Овқатга эндигина қўл узатган ҳам эдик, динамикдан навбатчи оператор Нина Кострованинг овози жаранглади: иккинчи экипаж! Жўнашга ҳозирланинг! Чилонзордаги квартирада жанжал содир бўлган. Биз шоша-пиша плашларимизни олиб Қобил билан хайрлашдик ва машинамиз томон отилдик.

Чилонзорда зарур бўлган уйни топиб олиш осон иш эмас. Бунинг устига ярим тунлигини айтмайсизми? Кварталлар қоронғу, баъзи жойларда ўтиш йўлкалари ёки номерлар ёзиб қўйилган тахтачалар йўқ. Бироқ шоферимиз анча тажрибали одам экан, ўн беш минут ўтар-ўтмас биз биринчи кварталдаги 65-уйнинг 19-квартираси эшигини қоқдик.

Бизни кексароқ аёл қарши олди. У бор воқеани кўз ёши қилиб тушунтирди. Маълум бўлишича, унинг тўқимачилик комбинатида ишловчи ўғли Ҳамза Галиев маст бўлиб келиб мебелларни синдира бошлабди, ошхонадаги ойналарни чил-чил этибди.

Воқеа билан батафсилроқ танишдик. Безори шунчаки 18 ёшда экан. Бундан икки йил муқаддам ичкиликка ружу қилибди. Дастлаб отаси билан ича бошлабди. Ота алкоголизмдан даволанаётган бир пайтда у ана шу ярамас одатини ташламабди. У ҳар куни уйга ароқ кўтариб келиб ўғли билан баҳам кўра бошлабди. Бора-бора Ҳамза энди дадасининг ёрдамисиз ўзи ичидаган бўлибди. «Шишадош» дўстлар орттирибди. Бундай жанжал уларнинг хонадонида биринчи марта бўлаётгани йўқ. Ҳамза безорилик қилиб ўн беш сутка олишга ҳам улгурди. Ичкиликбозлиги учун ўзи ишлаётган «Ташсельмаш» заводидан ҳайдалди. Хуллас, бу йигитчанинг таржимаи-ҳоли ҳали бошланмай туриб, у ўз ҳаёт йўлига анчагина доғлар қолдиришга улгурди. У онасига, ҳали мактабда ўқиётган синглисига озор етказди. Ҳаммасига эса отаси—ўғли қай йўлдан бораётганига мутлақо бефарқ қараган Николай Савельевич Галиев айбдор эди.

Қайтаётганимизда биз шаҳар милиция бўлимига кириб ана шу безори билан танишдик. Забардаст, кучга тўлган азамат бўлса керак деб ўйладик. Қаршимизда эса озғингина, кўзлари ичига ботган бир касалманд турарди гўё. Алкоголь ўз ишини қилган эди. Бу йигитчага биз ачиниб қарадик. Энди у барча қилмишлари учун жавоб бериши керак.

— Овқатимиз совуб қолган эди. Иштаҳамиз ҳам бўғилган. Биз ён дафтаримизга воқеаларни қайд этиш билан шуғулланар эканмиз, экспертлар фотоплёнкаларга ишлов бера бошладилар.

ТУН

ПАСТГА, подъездга тушинглар...

Бино олдида ТНВ-52-92 рақамли такси турар эди. Унинг орқа ўриндиғи ҳамда шипига қон сачраган. Машина ёнида турган йигит маст, жароҳатланган, ҳамма жойи лой. Жабрланган йигит шу экан. Х. Бурхонов бўлган воқеани ҳовлиқиб ҳикоя қиларди.

Чилонзордан қайтаётиб [бир дўстининг именинасида бўлган экан], Муқимий кўчасида таксига ўтирибди. Машинада икки пассажир билан айтишиб қолади, улар йигитни роса дўппослашади ва Оқтепа каналининг иккинчи кўпригидан улоқтириб ташлашади. Такси кўздан ғойиб бўлади. Бироқ жабрланувчи бир амаллаб машина номерини эсда сақлаб улгуради. У «02» га телефон қилади. Сигнални қабул қилиб олган навбатчи такси 2-автопаркка қарашли эканини дарҳол аниқлайди. Диспетчерлик хонасида ўз вақтида қўнғироқ жиринглайди: машина эндигина гаражга қайтган экан. Ҳайдовчи ёшгина бақувват йигит экан. Унинг оти — Николай Ефрасинин. У Бурхоновнинг ҳалиги гапларини тасдиқлади.

— Йўловчи улоқтириб ташлангач, қандай воқеалар содир бўлди.

— Биз Беруний майдонигача етиб келдик. Пассажирлар тегишли ҳақ тўлаб, Навоий номли кинотеатр томон кетишди. Бошқа кўрмадим уларни. Сўнгра паркка йўл олдим.

— Калтакланган пассажирга ёрдам берсангиз бўлмасмиди!

— Жон ширинлик қилди. Булар қанақа одам эканлигини қаёқдан билай! Балки, бандитлардир.

— Нега бўлмаса сиз милицияга қўнғироқ қилмадингиз! Ахир бу қўлингиздан келарди-ку!

Ҳайдовчи жим бўлиб қолди. Ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари П. Б. Бегельман группамизга яқинроқ келиб, гапга аралашди. Бугун у бошқарма бўйича навбатчи экан. Таксида содир бўлган воқеани билгач, у жиноят содир бўлган жойга зудлик билан етиб бориш ҳақида навбатчи экипажга буйруқ берди.

Жабрланувчи ташланган жойни кузатиш ишлари бирон-бир натижа бермади. Сўнг Беруний майдони томон йўл оламиз. Альфа лақабли ўргатилган ит такси пассажирларидан бирининг машинада қолган бош кийимини ҳидлаб кўради ва изнинг кетидан тушади. Кимсасиз кўчалар бўйлаб биз ҳам бораяпмиз. Шу пайт, муюлишларнинг бирида ит бирдан тўхтаб қолади ва бир жойда гир айланаверади. Бундан бир соатча муқаддам қуйган жала тротуарда кўлмак ташкил этиб, натижада из йўқолган эди. Шундай қилиб, базага натижасиз қайтдик. Агар ҳайдовчи фақат томошабингина бўлиб қолмаганда эди, безориларни қўлга тушириш осон бўлар эди.

Айрим гражданларнинг лоқайдлиги, воқеага аралашишдан ўзларини четга олишлари жиноятни тезда фош қилиш ишини анча мушкуллаштиради. Мана яна бир мисол. Эрталаб бир гуруҳ ўсмирлар Чилонзорнинг биринчи кварталидаги 55-уйнинг икки ертўласига тушиб, ўғирлик қилишди. Шу ерда истиқомат қилаётган бир жуғон йигитларнинг қулфни бузаётгани, баллонларни велосипедга ортишаётгани — ҳамма-ҳаммасини кўриб турган. Лекин ғинг демаган. Уйида телефон бўла туриб шундай қилган. Қолаверса, қўшниларнинг эшигини тақиллатиши мумкин эди. Чунки бу уйда эркаклар кўп ва улар бу уч ўспиринни осонлик билан қўлга туширишлари мумкин эди.

— Одамларни чақиришга қўрқдим, бирон бир кўнгилқорачилик содир бўлмасин дедим...

Мана энди, жиноятчиларни қўлга тушириш учун кўпгина милиция ходимлари овора бўлиши турган гап.

ЭРТАЛАБ, КУНДУЗИ...

ТУНГИ соат учдан сўнг вақт негадир жудаям секин ўтади. Айниқса, бирон иш билан машғул бўлмаганингда шундай бўлади. Бизни уйқу боса бошлади.

Бироқ саҳар беш яримда радиодан эшитилган овоз бизни чўчитиб юборди:

—Биринчи экипаж жўнашга ҳозирланинг!

Николай Иванович нарядга аниқ топшириқ беради:

— Медицина институти территориясидаги аптека киоскасига ўғри тушибди. Шошилинг!

... ТошМИ боғидаги 26-киоска ёнидамиз. Тонгнинг ғира-шира нурида чўнтак фонарлари ёрдамисиз бузилган қулфга кўзимиз тушади. Бироқ жиноятчи ким? Балки улар бир неча кишидир.

Наряд киоска жойлашган территорияни диққат билан кўздан кечиради, сўнг аста-секин Салор соҳилига яқинлашади. Кимдир кўзга ташланди. У сув устидан ўтган труба орқали дарёнинг нариги қирғоғига ўтаётган экан. Шундай пайтда, шундай жойда бу шахс шубҳа туғдирмай қўймасди, албатта. Наряд бошлиғи Жалилов ушбу номаълум одамни ушлашга қарор қилади. Лекин милиция ходимларини кўрган бу ёш йигит иккиланмай ўзини сувга отади ва Тельман номли боғ томон суза бошлайди.

Айрим тўсқич бинолар ортида йигит ғойиб бўлади. Жиноятчи бемалол нариги қирғоққа чиқиши ва кўздан ғойиб бўлиши мумкин эди. Вақтни қўлдан бой бермаслик керак. Бироқ қочоқ қайси қирғоққа чиқиши мумкин — ўнг қирғоққами, чап қирғоққами?

Наряд икки группага тақсимланди. Составга хизмат искович ити бўлган старший сержант Ю. Жигалев биринчи группага қўшилиб, дарё ёқалаб кетди. Иккинчи группа эса ўнг қирғоққа чиқиб олди ва боғнинг территориясида дарёдан ҳозиргина сузиб ўтган одам изларини аниқлади. Боғдан чиқаверишда издан ном-нишон қолмаган эди. Чунки бу ердан ҳозиргина сув сепувчи машина ўтган эди.

Бу ерга биринчи қидирув группа ҳам зудлик билан етиб келди. Юрий Жигалев итни ҳали сақланиб қолган излар олдига олиб келди.

— Альфа, из... из!

Альфа боққа томон талпинди ва «самолёт аттракциони» олдига келиб тўхтади. Қидирув шу жойга келиб тугади.

— Самолётчаларнинг бирида жиноятчи яшириниб олган эди. Унинг кийимлари ҳўл, шунинг учун аптекани ўғирлаган безори шу эканлигига ҳеч қандай шубҳа қолмади.

Шу билан наряд ўз ишини уддалади дейиш ҳам мумкин эди. Бироқ жиноят қидирув инспектори капитан Жалилов, терговчи-лейтенант Саъдуллаев, эксперт старший-лейтенант Алиев ҳали ҳовлиқишмасди. Улар номаълум жиноятчини қўлга тушириш билан, ҳали иш тугамаганлигини, унинг жиноятчилигини исботловчи далиллар кераклигини яхши тушунишарди.

Барча далиллар йигит ушланган жойнинг ўзида яна бир карра аниқланди. ДОСААФ шофёрлар тайёрлаш курсининг ўқувчиси В. Сич аптека киоскасидаги молларни ўғирлаганига иқрор бўлди. Шунингдек, яна учта ҳамроҳи билан бунгача ҳам пул ва мол ўғирлаганлигини айтиб берди.

Сични ўғирлик содир бўлган жойларга олиб бориб унинг иқрори протоколга қайд этилгач, капитан Жалилов шаҳар бўйича навбатчига рапорт берди.

— Топшириқ бажарилди. Базага қайтаяпмиз! Приём...

Радиоприёмникдан Копенкиннинг оҳиста вазмин жавоби эшитилди:

— Жуда соз. Офарин йигитлар!

...Соат 15 дан 50 минут ўтган эди.

...Яна бир соат-у 10 минутдан сўнг бизни шаҳар бўйича навбатдаги наряд алмаштириши керак.

А. ЕСЬКОВ,

Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармаси профилактика бўлимининг матбуот группаси ходими.

В. ЕМЕЛЬЯНЦЕВ,

«Тошкент оқшоми» газетасининг махсус мухбири.

Эксперт старший лейтенанти. К. АЛИЕВ фотолари.

● ● ●

Редакциядан:

ЖИНОЯТЧИЛАР, безорилар, ичкиликбозларга қарши курашда жамоатчилик катта куч саналади. Яқин кунларгача шаҳримизга оқшом қўнгач, кўчаларда минглаб дружиначиларни кўриш мумкин эди. Қўлларига қизил боғич боғлаб олган кишилар милиция органларининг актив ёрдамчилари эдилар. Бироқ, кейинги пайтларда жамоатчиликнинг шаҳарда жамоат тартибини қўриқлашдаги иштироки бир мунча сусайди. Мухбирларимиз район милиция бўлимларида дружиначиларнинг навбатчиликка чиқиш ва ўз вазифаларини бажариш қай аҳволда эканлиги билан қизиқдилар. Шуни айтиш керакки, кўпгина корхона ҳамда муассасалардаги, жумладан Октябрь революцияси номли, Электрон техника заводларидаги халқ кўнгилли дружиначилари шу куни ҳамшаҳарларимиз осойишталигини қўриқлаш ишларига иштирок этмадилар. Айрим район партия комитетлари ва партия ташкилотлари, район ижроия комтетлари дружиначилар фаолиятига етарли эътибор бермаётганликларини, уларнинг сафини ўстириш ва сифат составини яхшилашга ғамхўрлик қилмаётганликларини таассуф билан қайд этишга тўғри келади.

Тошкент кўчаларида дружиначи ва активистларнинг мунтазам навбатчилик қилишларини йўлга қўймоқ, уларнинг фаолиятини назорат этиб бормоқ зарур. Бу ишга корхона, қурилиш, ўқув юртлари ҳамда муассасаларнинг раҳбарлари ва партия ташкилоти секретарлари бош-қош бўлишлари даркор.

Комсомол ташкилотлари қўлидан ҳам кўп иш келиши мумкин, улар энг яхши йигит-қизларни халқ кўнгилли дружиначилари сафига жалб этиб, безори, бузғунчи, ичкиликбоз ва текинхўрларга қарши кураш бўйича жанговар отрядлар тузишлари керак.

Ушбу репортажда айрим гражданларнинг содир бўлган воқеага бефарқ ва лоқайд қарашлари милиция ишларини анча мушкуллаштириши мумкинлигини кўрсатувчи икки воқеа ҳақида ҳикоя қилинди холос. Орамизда лоқайд кишиларга мутлақо ўрин бўлмаслиги керак. Тошкентимиз шон-шуҳратини қадрловчи ҳар бир киши гўзал шаҳримиз осойишталиги йўлида қўлидан келганини қилиши лозим. Ана шундагина шаҳримизда тартиб бузувчиларга ўрин қолмайди.

Редактор. С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 7|V да **Биринчи бўса,** 8|V да **Улимларни қолдириб доғда,** 9|V да **Учинчи орзу** (кундузи), **Дийдор** (кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **Москва лўлилар коллективининг хайрлашув гастроллари «БИЗ — ЛЎЛИЛАРМИЗ».**

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА — **Киев мюзик-холлининг гастроллари.**

КИНО

6 МАЙДА

Ҳамроз (2 серия)—САНЪАТ САРОЙИ, «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ НОМЛИ, «МОСКВА» (кечқурун). «КЎКЧА» (кеч 6, 8.45 минутда).

Денгиз қўшиғи — «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 ярим ва 10.20 минутда бошланади).

Ўжар қизнинг қуюлиши — ТЕЛЬМАН номли.

7 МАЙДА

Ҳамроз (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун). «КЎКЧА» (кундуз соат 3, кеч 6 да).

Хаёт ҳали олдинда (ўзбек тилида) — «КЎКЧА» (эрталаб соат 11, кундуз 1, кеч 8.45 минутда).

Маншук ҳақида қўшиқ — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11 да.)

Полинин билан бўлган воқеа— «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Денгиз қўшиғи —«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10, 11.45 минутда).

Қочиш (2 серия) — «ЧАЙКА» (кундуз соат 1 ярим, 5, кеч 8 ярим).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 ярим ва 10.20 минутда бошланади).

Муваффақият гарови — ТЕЛЬМАН номли.

Денгиз қўшиғи — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ҳамроз (2 серия) — «ХИВА».

ТОШКЕНТ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ «ЗООМАГАЗИН»

Тошкент паррандачилик фабрикасининг маҳсулоти жўжаларни

АҲОЛИГА СОТА БОШЛАДИ

Магазин эрталаб соат 10 дан кеч 6 гача ишлайди.

Яқин кунларда Октябрь ва Олой бозорларида яна икки магазин ишга туширилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленин проспекти М-5, 66-уй.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй, Редакция телефонлари: Коммутатор —33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари—33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар —33-27-22, партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари —33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари —33-27-03, ахборот бўлими 33-28-95, эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579.
НАШР А—2544.
Р—02498.